

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
 TIMȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.
 Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
 DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934-1938
 Trib. Timișoara.
 Redactor resp. Dr. VÁRNAY ELEMÉR

nemzet reménye

nemzet bizodalma, örömteljes ígérete és a zámolatok záloga az ifjuság. Ahol bőséges a munkakialakítás, ahol nem divik az egyke és egyse, ahol szaporítják mesterségesen az angyalok, ahol örülnek a gyermekeknek és törődnek velük, ott a nemzet jövője is biztosított. A nemzet születési aránya mindenkor szoros viszonyban van a gazdasági viszonyoknak és egyéb tényezőknek is. A szegénység, a munkanélküliség, a keresetképtelenség, nemzetközi nyugtalanság, háborús bonyodalmak nem kedveznek a nemzet születési statisztikának. Amikor azonban az emberek átlagos jólétben élnek, amikor a munkakialakítási kedv folytán munkaalkalmak és lehetőségek kínálkoznak, a nyugodt fejlődés feltételei mint adottságok jelentkeznek, az ország jövője emberi számítás szerint biztosított. Látszik, akkor a születések is növekedni kezdenek. Nemzeti szempontból rendkívül fontos olyan életlehetőségeket teremteni, amelyek a természetes szaporodás állandóan növekvő irányzatot mutat. Igaza volt Deák Ferencnek, mikor Magyarországon egy esztendő alatt akartak szorolni, hogy a magyar nép évente csak egyszert szülessen, de igazán csak az, aki egy győztes háború után kitalálta, hogy a háborút az anyák nyerték meg, mert az anyák nem szültek volna, nem lett volna annyi katona és a háború elveszett volna. A háborús szempontból nézi a kérdést a katonaság, amikor a Dacia legutóbbi háborúban megcsinálja a katonai előképzést és büszkén állapítja meg, hogy öt év alatt ötezer tábornokot sikerült létesíteni és fél millió ifjú részesült katonai előképzésben. Ezen eredményen együtt örvendezünk az országunkért, mert akik még a háborúelőtti nemzedékhez tartoznak, nagyon jól tudják, hogy milyen fontos hatással volt az ifjuságra a katonai előképzés, ahol megtanulta a rendet, a fegyelmet, az akarat alárendelést a magasabb parancsoknak és a közösség iránti kötelezettségeket. A háborúutáni viszonyok általában nem kedveznek az ifjuság nevelésének, a forradalmak, a harcok és sok egyéb körülmény igen káros befolyásolták az új nemzedék életre való felkészülését, aminek nyilvánvaló jelei a diáklázadások és számos más téren is mutatkoztak. A szabadság helyett a szabadság foglalta el és a szabadságot kellett látni, hogy az ifjuságnak ugyancsak kitombolása gyászos rendszerré kezdődött.

Az országór és a katonai előképzés intézménye hatáson és alkalmas eszköznek bizonyulnak a kilengéseknek és túlzásoknak leállítására. Ebben látjuk ennek a rendszernek nagy jelentőségét és áldásos hatását. Az országór intézménye és a katonai előképzés tulajdonképpen kiemelt jelentősége a nemzetvédelem szempontjából, amely mindenképpől való, mi mégis úgy kellene, hogy igazi nagy mélységes jelentősége a nemzetvédelemnek az ifjuságnak nem a hadviselésre való előkészítésében van, hanem a békés munka szolgálatában, a nemzetek boldogulását előmozdítani. Az országór előképzésében a fegyverem és a közösségi érzésre való nevelés legcélszerűbb eszköze, amelyet látunk, mely egyben fegyverem, az egyén és a közösség érdekei alá való rendelkezésre szoktatás, és oktatás, ha kell kényszerrel. Ebből a közösségi gondolatból békés időkben a leggyönyörűbb eredmények fakadhatnak.

Ismerjük azt a minden dicsőretet megérdemelt munkát, melyet a társadalomtudományi kutatás a falukutatás terén végez. Tudjuk, hogy milyen nehézségekkel kell megküzdenie, amíg egy-egy faluban teljes munkát képes végezni. Ezen a munkában segítségére lehetne a falut

Finnország téli háborúra számít

Egy semleges állam közvetítését fogják kérni?

Helsinkiből jelentik: A szovjet megfélemlítési akció Finnországgal szemben hatástalan. Ezért hosszú és kegyetlen hideg háború megindítása várható a Szovjettől, amelynek pedig az ez évi termés olyan rossz mennyiséget hozott, hogy a vezetőknél súlyos gondokat okoz megküzdeni a téllel a háború nélkül is. A Szovjetnek az a reménye, hogy Finnországban gazdasági összeomlás következik be, teljesen elhibázott.

Az is meglehetősen remény, hogy a finn nép megbuktatja kormányát, mert a finnnek vakon követik a kormány utasításait. A svéd lapok szerint a további tárgyalások ép úgy sikertelenek fognak maradni, mint az orosz-török tárgyalások, amelyek szintén a szovjet kormány kudarcával fejeződtek be.

A FLOTTABÁZISOK KÉRDÉSÉBEN NEM TUDNAK MEGEGYEZNI.

Stockholmból jelentik: Helsinkiben csütörtökön délelőtt 10 órakor a kormány tagjai rendkívüli minisztertanácsra ültek össze. Ezen a döntő fontosságú minisztertanácsban résztvettek a Moszkvából hazatért küldöttség vezetői is. A minisztertanács mondja ki az utolsó szót, hogy hajlandó-e Finnország a Szovjet követeléseit teljesíteni.

Az oroszok véglegesen meghiusultnak tekintik a tárgyalásokat

Moszkvából jelentik: (Radiopress.) A Szovjet Távirati Iroda hivatalos jelentést tett közzé a finn-szovjet tárgyalások megszakításáról. E szerint Finnország hivatalos köröi azt híresztelik, hogy a megegyezést elhalasztották és a Kremlben folytatott tárgyalások csak ideiglenesen szakadtak meg.

Ez nem felel meg a valóságnak. Sokkal valószínűbb, hogy a finn körök nem akartak megegyezni a Szovjettel és most is tovább folytatják a szovjetellenes politikájukat.

Moszkva az „idegek háborújához” folyamodik

Párisból jelentik: (Radiopress.) A finn-szovjet tárgyalások félbeszakításáról érkező hírek Párisban azt a meggyőződést kellették, hogy Moszkva gazdasági nyomással és az idegek háborújának módszerével akarja rábírnival a finnekkel az ellenállás feladására. A finn sajtó — helsinki jelentések szerint — semmiféle veszélytől vagy áldozattól nem riad vissza az ország függetlenségének megvédéséért.

járó orvosoknak, szociológusoknak az az ifjuság, melyet erre a közösségi önzetlen közreműködésre az országór és katonai előképzési szolgálatban előkészítettek. Láttuk, hogy az országór milyen hasznos tevékenységet fejtettek ki vezetői irányítása mellett, amikor utakat építettek, árkokat ástak, sőt házakat is javítottak ott, ahol annak szükségessége mutatkozott. Elképzelni is gyönyörűség, hogy nekiindul egy fél milliós békehadisereg, csupa erőteljes ifjú, közös elhatározással, csodatermő lendülettel és közmunkát végez a közösség érdekében. A Dacia cikkének olvastán ez a kép jelent meg lelki sze-

Ezen fordul meg, hogy lehetségesé válik-e a további tárgyalás és a békés megoldás, mert Moszkva ultimátumszerű követeléseit borították fel a megegyezés lehetőségét, mint, hogy az egyéb követelések tekintetében megállapodást sikerült volna létesíteni.

A kritikus kérdés, hajlandó-e Finnország a szovjet flottabázisokra vonatkozó követelést teljesíteni, vagy sem? Svédországban és a nemzetközi sajtóban az a vélemény, ha a finn minisztertanács olyan döntést hoz, amely a finn és az orosz álláspont között tatóngó szakadékot átívelhet, akkor nem látszik valószínűnek, hogy közvetlen tárgyalásokra kerül a sor a két állam között.

Ez esetben bizonyára egy semleges állam közvetítését fogják kérni.

Finnország még mindig határozottan áll azon szándéka mellett, hogy függetlenségét minden erővel megvédi.

A párisi Havas ügynökség jelenti, hogy a legutóbbi napokban hírek terjedtek el arról, hogy a finn tengerpartok fölött szovjet repülők haladtak el. Tény, hogy az elmúlt vasárnap szovjet-orosz felderítő repülők jelentek meg és hír szerint két szovjet repülőgépet a rossz időjárás következtében eltévesztette utirányát. Az eszt tengerpartokon felállított új szovjet támaszponton pedig a tenger hullámzása több orosz vizez repülőgépet leszállított a bójáról és ezek erősen megrongálódtak.

A párisi Havas ügynökség jelenti, hogy a legutóbbi napokban hírek terjedtek el arról, hogy a finn tengerpartok fölött szovjet repülők haladtak el. Tény, hogy az elmúlt vasárnap szovjet-orosz felderítő repülők jelentek meg és hír szerint két szovjet repülőgépet a rossz időjárás következtében eltévesztette utirányát. Az eszt tengerpartokon felállított új szovjet támaszponton pedig a tenger hullámzása több orosz vizez repülőgépet leszállított a bójáról és ezek erősen megrongálódtak.

érdekében. A francia politikai körök nagy rokonszenvvel foglalkoznak a kis állam magatartásával. A Finnország érdekében való közbelépés gondolata még nem merült fel Párisban, ahol tisztában vannak azzal, hogy minden olyan bonyodalom, amely a skandináv államokat fenyegetné, közvetlen összefüggésben lenne a háború egész kimenetelével.

meink előtt, ami mellett nem feledkezünk meg arról a szent feladatról sem, mely az ifjuságra akkor vár, ha a haza hívja segítségül a veszély pillanataiban. — Az emberek azonban — mint hangsúlyoztuk — a békére törekvően és nem a háborúra, a békés építőmunkára és nem a háborús pusztításokra, amint ezt Öfelsége is kívánja. Kívánja különösen most, amikor egyike azoknak a fejedelmeknek, akiknek legfőbb gondját képezi a vérzőzón utját megállítani borzalmas utjában. Erős, tettekre kész hadsereg, ha az ultima ratio órája üt, de fegyverezett, dolgozni akaró békehadisereg — minden időkben. (v.)

Finnország birja a hadikiadásokat

Londonból jelentik: (Radiopress.) Tanner finn pénzügyminiszter a külföldi lap tudósítók előtt megígérte, hogy Finnország, amíg arra szüksége lesz, fedezni tudja a honvédelmi kiadásokat. A finn állami bank igazgatója is hasonló értelmű kijelentéseket tett és elmondotta, hogy az ország tartalék hi-

telei érintetlenek, a pénzügyi helyzete kitünő. A helsinki katonai körök kijelentése szerint a jelenlegi katonai rendszabályokat feltétlenül fenn fogják tartani tekintet nélkül a jelenleg Oroszországgal folyó tárgyalások kimentelére.

A Szovjet megfenyegette a finneket

Moszkvából jelentik: (Dunaposta.) A moszkvai rádió a következő feltűnést keltő rövid közleményt adta ki:

Szovjetország nem fogja sokáig tétlenül nézni a finn csapatoknak a határon való összpontosítását.

Légi támadásnak hitték az első pillanatokban a müncheni merényletet

Egy nemzeti szociálista tisztviselő elmondja, hogyan zajlott le a merénylet

Berlinből jelentik: A Völkischer Beobachter munkatársa beszélgetést folytatott az egyik nemzeti szociálista vezető tisztviselővel, aki szemtanúja volt a Hitler elleni merényletnek és a történetekről

érdekes részleteket mondott el.

Mielőtt ezt az interjút közlőnk, néhány szóban leírni kívánjuk a Bürgerbräukeller helyiségét, ahol a merénylet történt.

A Bürgerbräukeller München legnagyobb sörfogyasztó helyisége. Tölgfaasztalain sohasem lehetett terítőt látni. A kiszolgálást fiatal leányok végezték és a vendégek itt kizárólag csak sört fogyasztottak.

A mennyezetet betonba épített vasoszlopok tartják.

A sörpincében emelvény nem volt. A november 9-iki nemzeti szociálista összejevetel alkalmára azonban a terem végében emelvényt állítottak fel. Régi szokás az a nemzeti szociálista pártban, hogy minden év november 9-én baráti összejevetelt rendeznek, amelyen a párt valamennyi számottevő tagja megjelenik. Ilyenkor csak egyetlen beszéd hangzik el és azt rendszerint valamelyik nemzeti szociálista vezető mondja. A terv szerint az idén Hess Rudolfnak, Hitler helyettesének kellett volna ezt a beszédet elmondania. Váratlanul azonban a Führer is megérkezett Münchenbe és a nemzetközi eseményekre való tekintettel az összejevetel szónoka ő lett. Most pedig adjuk át a szót, annak a nemzeti szociálista férfinak, aki a merénylet alkalmával a Bürgerbräukellerben tartózkodott:

— Egy ideig a karzat korlátjának támaszkodva figyeltem a sörpincében összegyűlt társaságot. Amerre pillantottam, mindenütt rendkívül élénk kép tárult elém. Minden asztalnál viláman beszélgettek, nevettek és egymás kezét szorongatták. A zenekar állandóan játszott és

a helyiségben általában igen kedélyes hangulat uralkodott.

A beszéd elhangzása után a nemzeti szociálistus vezetői egymásután eltávoztak és az asztalok lassan ürülni kezdtek. Én is távozni készültem és ezért a pincehelyiség jobb oldali részében lévő ruhatárba mentem, hogy ott hagyott felöltőmet magamhoz vegyem. A ruhatárban sokan tartózkodtak és nagy tolongás volt.

Egyszerre irtózatossá erejű robbanás rázkodtatta meg a levegőt.

Emlékszen, hogy a következő másodpercben ivergek csörömpölését hallottam és ugyanabban az időben a robbanás által előállott légnnyomás a ruhatár asztalához vágott. Ugy emlétt, hogy néhány pillanatnyi csönd következett. Időközben csaknem mindenütt sötétség keletkezett. Mindössze egy-egy villanykörte égett, amelyeket a robbanás megkímélt.

— A robbanás után a sörpince kijáratainál

leirhatatlan jelenetek játszódtak le.

Azok, akik megmenekültek, vagy csak könnyebb természetű sérüléseket szenvedtek, egymást taposva igyekeztek az uccára jutni. Mindenki vaine előbb kint szeretett volna lenni. Megkísértem bejutni a terembe, hogy a sebesülteket első segélyben részesítem, azonban ez lehetetlen nek látszott.

Mellettem egy vértől borított fiatal leány rohant el és az volt a benyomásom, hogy esztét veszítette.

Magam is kétségbeesetten álltam, mert ekkor még nem tudtam, hogy mi történt. Megpróbál-

Volt temesvári tábori lelkész találmánya szüneti meg az ismeretlen katona fogalmát

A Déli Hírlap tegnap cikkben számolt be arról a világhírű találmányról, amely a jövőben megszünteti az ismeretlen katona fogalmát. Az eddigi személyazonossági jegyek helyett, amelyek nem bizonyultak célravezetőnek, minden katona rozsdamentes, tüzből nem olvadó és savak által nem marható fémlapot kap, amelyet belevárnak a ruhájába. Ezen a fémlapon az országon kívül, amelynek az illető katonája, nem lesz semmi írás, hanem csupán három szám, amelyet lyukasztással csinálnak. Az első szám az illető ország azon anyakönyvi hivatalának a száma, a melybe a katona születését bevezették. A második szám az anyakönyv számát, a harmadik pedig a katona anyakönyvi számát jelenti. A három szám alapján könnyen lehet megállapítani minden sebesült és elesett katona személyazonosságát és nem lesz többé ismeretlen katona. A korszakalkotó találmányt eddig már ötvenkilenc ország fogadta el.

Tegnap cikkünk kiegészítéseképpen jelentjük most az olvasónak, hogy ezt a remek találmányt temesvári ember eszelte ki és valósította meg. Neve Folba János prelátus, tábori prépost, és Hász István budapesti tábori honvédpüspök segédpapja. Folba János mint fiatal pap a temesvári hadapródiskolában működött mint hittanár és ezenkívül földrajzot és történelmet is tanított. Közül két évtizeden keresztül töltötte be állását egészen az 1918. októberi forradalomig, amely után Magyarországra költözött. Temesváron élénk részt vett a társadalmi életben és ezen a téren számos ismeróst és barátot szerzett magának. Sűrű levélbeli összeköttetést tart fenn ma is temesvári barátjaival.

Folba János mint tábori pap a világháborúban is résztvett és ott volt a Limanov mellett vívott nagy csatában is. Ennek évfordulóján minden esztendőben a budapesti rádióban emlékbeszédet tart. A múlt esztendőben azután külön rádióelőadást is tartott. Akkor emlékezett meg elsősorban nagy találmányáról. Szerénységében azonban nem is említette, hogy a találmány az övé, hanem csak ismertette annak mibenlétét. Budapesten járt temesvári barátai előtt azonban amikor meglátogatták, többször elbeszélte, miként jutott a találmány gondolatára.

Mint tábori papot gyakran keresték fel hadiövezetek, hadiárnyak, akik elpanaszolták, hogy valamely hozzátartozójuk a háború alatt eltűnt, azonban nevét sem találták meg sem az elesettek, sem pedig a foglyok névjegyzékében. Családi dolgok rendezésénél pedig erre okvetlenül szükségük volna — mondták — és most nem tudják, mihez kezdjenek. Folba János mindjeb-

tam érdeklődni egyiktől-másiktól, azonban semkisek válaszolt. Végül is nagynehezen talált magammal benyomultam a helyiségbe. Ahí láttunk valamit. Ekkor még mindent a határán füst és porfelhő takart el. Mellettem

egy férfi állt, aki torkaszakadtából így kiáltotta: „Légi támadás, mérges gázok, menekülj!”

Gyorsan előkaptam zsebkendőmet és az arcomra szoritottam. Röviddel később azonban rendőrtiszt szavai hallatszottak:

— Az összes ajtókat lezárni. Az éjszakára senkisek hagyhatja el.

— Csak ekkor eszméltünk rá, hogy nagy légi támadás, hanem merénylet történt. Én a sebesültek segítségére siettem. Ekkor lett volna néhány perc mulva és a rom mindössze öt perccel előbb következett volna sebesülteket és halottakat egymásután szétlógatva a romok alól. Közben megérkeztek a tüstök és tüstöltek. Tulajdonképpen csak ekkor tettem szemügyre azt a borzalmas pusztítást melyet a felrobbant bomba okozott. A ruha nagy rész — beomlott. A faltörmelék, rajta vasgerendák, összetört asztalok és hatalmas halmokban tornyosultak.

A legnagyobb volt a romhalmaz azon a helyen, ahol nemsokkal előbb még Hitler cellárja, Hess Rudolf, Göbbels dr., Rosen Alfréd és a nemzeti szociálista párt még néhány vezető tagja foglalt helyet.

Mint ismeretes a merényletnél felhasználó kopogépet a padláson helyezték el, a ter felállított szónoki emelvény felletti részén

ban meggyőződött a multban használt személyazonossági igazolványok hasznavelettségéről. Sokat töprengött, miként lehet érnit azt, hogy a sebesült és elesett katonák személyazonosságát minden körülmények feltétlenül megállapítsák. Sok töprengés, tésztázás és próbálkozás után végre megszületett a találmány. Az első ötvenkilenc ország után nyára hamarosan a többi is elfogadja Folba szeret.

Folba János pápai prelátus nem vágy csősegre és azért sohasem saját személyét előtérbe, valahányszor a találmányról szél, hanem azt, hogy nem lesz ismeretlen ma. Megeleégzik azzal, hogy ezer és ezer számára a szerencsétlenségben, a vesztés is, amely valamely hozzátartozója elesetté, megnyugvást szerezzen.

CORSO mozgás

Már második hete hosszabítva fut a nagy orosz film:

Az ifjusági diadala

Monumentális rendezésű grandiózus film 11 szovjetköztársaság 50.000 sportolója mutatja a szovjet öt éves testnevelési terv eredményeit. Az orosz ifjusági tánci és sport mutatóvanyai, szokásai és káprázatos felvételása Sztalin és a több vezető előtt, Molotov irányításával.

Ilyen szép és lebilincselő filmet még nem láttunk moziiban.

A legújabb METRO-GOLDWYN-hiradó két évnyári kiegészítő. Előadások: 5. 7. 9. 15.

Lezárult a hágai békekisérlet

Belgium Angliát teszi felelőssé a béke meghiusulásáért

Bélinből jelentik: A délutáni órákban a közhatalos közleményt adták ki: Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter fogadta a berlini belga és holland követeket, a vezér nevében közölte velük, hogy az angol és francia kormányok rideg visszautasítják a német birodalmi kormány is kimerítettint a belga és holland uralkodók bé-

keközvetítő ajánlatát.

A hivatalos közleménynek a német lapok rövid kommentárokat szentelnek. Kiemelik, hogy Hollandia és Belgium békekezdeményezésének sikertelensége miatt minden felelősség Angliára hárul, mivel Anglia volt az állam, amely módszeresen tervelte ki ezt a háborút és ezért csirájában akar elfojtani minden béke lehetőségét.

Páris is lezártnak tekinti a békeakciót

Bélinből jelentik: (Radiopress.) A holland békekezdeményezésre adott német válasz tartalmát az amszterdami sajtó útján értesültek. Párisban a francia válasz után nem kételkedtek abban, hogy Hitler elutasítja a Páris és London által előterjesztetteket. A francia sajtó Hitler válaszára foglalkozva arra a megállapításra jut, hogy a német féllel semmiféle tárgyalás, vagy együttműködés nem képzelhető. Azt írják, hogy a holland és belga békejavaslatok ügye Hitler válaszával lezártnak tekinthető.

Új párisi angol nagykövet bemutatkozása

Bélinből jelentik: Lebrun köztársasági elnök fogadta Sir Ronald Hugh Campbell új angol nagykövetet, aki átnyújtotta a hitelesítő levelet. Beszédében a nagykövet hangoztatta, hogy a két népek, az angolnak és a franciának az utolsó 25 év alatt most másodszor

kell fegyvert fogni a hit és a szabadság megvédéséért. Anglia épp úgy, mint 1914-ben, osztja Franciaország aggodalmait és reményeit és minden erőforrásával Franciaország oldalán áll. Végül kiemelte a nagykövet a két ország felbonthatatlan egységét.

Lebrun elnök válaszában a két ország barátságát emelte ki és hangsúlyozta azt az elszántságot, amellyel a két ország közösen harcol a szabadsága és bizonyos eszményeinek megvalósításáért.

Hollandiában helyreáll a nyugalom

A Reuter távirati ügynökség amszterdami jelentése szerint az Amszterdam és az Északi tenger közötti csatornát újból megnyitották a forgalom számára. Ez annak a jele, hogy a nyugtalanság, amely a legutóbbi napokban Hollandiában mutatkozott, szűnőben van. (Rador.)

Monzie francia miniszter a háborus célokról

Bélinből jelentik: De Monzie francia külügyi miniszter fogadta az újságírókat, a köztük hosszabb nyilatkozatot tett Franciaország háborus céljairól.

— A francia ember — mondotta többek között — talán nincsen teljesen tisztában a diplomáciai tárgyalások finomságaival, azonban a nemzet tisztában van azzal, hogy Franciaország csak a gondolat szabadságának a megtestesítését, hanem az élet szabadságának is. Franciaország háborus célja a béke biztosítása és ez a háborúba lépésünk a humanizmus szemében történt.

— Az igényeljük ezt a jogot a magunk számára, hogy mi legyünk az európai népek bírái,

— és nem tűrhetjük, hogy barbárok fenyegetések bennünket. Vissza kell térnünk a keresztény szellemhez és

Titkos ülést kért az angol ellenzék

Londonból jelentik: A lordok házában legutóbban az ellenzék több tagja kérte, hogy a parlament elnökség rendeljen el titkos ülést, hogy ezen tárgyalhassák a harctéri helyzetet. Stanhope is a kormány nevében kijelentette, hogy az ilyen ülések folyamán adódhatnak olyan események, amelyek szükségessé teszik a titkos ülést tartást, azonban a jelenlegi helyzetben ez nem indokolt.

— A háborus közvéleménye egységes és ha a helyzet nem változik, a kormány nem késlekedik, hogy a titkos ülést tartására való kérelemnek eleget ne tessen. (Rador.)

ANGYEL HADSEREG FRANCIAORSZÁGBAN
Londonból jelentik: Sikorski tábornok, a lengyel kormány elnöke, napok óta fontos tárgyalásokat folytat angol államférfiakkal. Lapjelentések szerint a tárgyalások főleg új lengyel hadsereg alakítása körül folynak, amelynek az lenne a célja, hogy a nyugati hadsereget a németek ellen harcoljon.

az evangéliumi igazságoknak kell érvényt szerezniük.

A békének az ideálját a valóságban kell megteremteni és nemcsak papíron. (Rador.)

JELENTÉS A BLOKÁD EREDMÉNYÉRŐL

Párisból jelentik: (Dunaposta.) A francia kamara külügyi bizottsága tegnap Jean Misley elnökletével ülést tartott, hogy megvitassa Permet blokádiügyi miniszter jelentését. A miniszter a gazdasági háború kérdésével foglalkozott és hangsúlyozta, hogy a szövetségesek által gyakorolt tengeri ellenőrzés megfelel a nemzetközi jog elveinek és a blokádi hadviselő hágyományos fegyvere. Ezután ismertette a gazdasági zárall kapcsolat eredményeket és bejelentette, hogy a háború első 9 hetében az angol hajóhad több mint 400 ezer, a francia hajóhad a háború kezdete óta november 10-ig 220 ezer tonna dugarut foglalt le.

EBBE A HADSEREGBE A LONDONBAN ÉLŐ LENGYEL EMIGRÁNSOKAT ÉS AZOKAT A LENGYEL ÁLLAMPOLGÁROKAT IS BESOROLNÁK, AKIK MÁR HOSSZABB IDŐT ŐTA ANGLIÁBAN ÉLNEK.

DALADIER NEM TÁRGYAL BENESSSEL
Párisból jelentik: (Dunaposta.) Daladier miniszterelnök tüntető tartózkodását Benessel szemben azzal magyarázzák, hogy a nyugati

Olaszország a gyarmatok igazságos elosztásáért

Newyorkból jelentik: Gayda olasz publicista tegnap rádiószózatot intézett az Egyesült Államok lakosságához. Amerikában Gayda kijelentéseinek nagy jelentőséget tulajdonítanak, mert úgy tudja, hogy Mussolini véleményét juttatta kifejezésre. Kijelentette, hogy Olaszország a következő célok meg-

Egy nőnek bütykösek lettek az ujjai.

Egy nő, aki már hosszabb ideje szenvedett reumában, észrevette, hogy ujjain bütykök keletkeztek. Ugyanezt észlelte a lábujjakon is. Erre elhatározta, hogy megkísérel a napi kezelést Kruschen sókkal. Néhány hét múlva észrevette, hogy a bütykök elűntek kezéről és lábáról, valamint megszűntek a reuma okozta fájdalmak is. Újra erőteljesnek érezte magát.

E bütyköket gyakran lehet észlelni reumában szenvedőknél. A vérben összegyűlt túlságos mennyiségű húgysavnak a következménye, ha a máj, vese és a belek renyhén működnek. Kruschen ásványi sókat tartalmaz, amelyek feloldják a húgysav-lerakódásokat és olyan folyadékká változtatják, amelyet a szervezet a vese révén könnyen eltávolít. Más Kruschen tartalmazta sok ösztönzést a májat, a vesét és a beleket. Már az első üveg után észlelni fogja a Kruschen sok jótékony hatását. Áraki: 95 lei nagy üveg, 60 lei kis üveg. Gyógyszertárakban és drogériákban kapható.

nagyhatalmak az Ausztria helyreállítására irányuló terveket Steenkerzellel is megbeszélük és állandó összeköttetést tartanak fenn Habsburg Ottóval. Már pedig minden ilyen irányú terv és gondolat szükségesképpen ellentétben áll mind a Benessel kapcsolatos elgondolással.

ANGOL HAJÓ ÉS NEMMET BUVÁRNASZÁD VERSENYFUTASA

Panamából jelentik: Egy tizenkétezer tonnás angol hajót, amely az anyaországból útban volt Új-Zéland felé, üldözőbe vett egy német buvárnaszád. Az üldözés csaknem egy órán át tartott, de végül is sikerült az angol hajónak elmenekülnie. Megnevelését annak köszönhetette, hogy sebessége nagyobb volt, mint a német buvárnaszádé. (Rador.)

AUSZTRÁLIA LÁTJA EL ÉLELEMMEI ANGLIÁT

Camberrából jelentik: A tengerészeti miniszter bejelentette a kamarában, hogy Casey élelmiszeri miniszter, aki jelenleg Londonban tartózkodik, mint az ausztráliai bizottság vezetője, több millió font értékű lőszer megrendelést kapott az angol kormánytól. A tengerészeti miniszter kijelentette, hogy az angol birodalom valamennyi országa beszerezheti élelmiszerszükségletét Ausztráliából. (Rador.)

A HARCTÉRI HELYZET

Berlinből jelentik: A német hivatalos jelentés szövege mindössze ennyi: Tegnap nem történt semmi említésre méltó esemény.

Nagy aranylopás Budapesten

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség szennyezési aranylopás ügyében folytat nyomozást. A Scheid aranyolvastó cég bécsi fiókjának vezetője feljelentést tett a budapesti rendőrségen a cég budapesti vezetője, Dvorák Norbert igazgató ellen. A rendőrség a feljelentés alapján megállapította, hogy az igazgató kilőszámra lopta az olvastó tégelyekből a szinaranyat, amelyet a maga számára elrejtett. Kiderült, hogy munkaközben megkerülte az olvastó kemencét és egy titkos hátsó ajtón keresztül be-lynyult a tégelybe és egy tele kanálnyi aranyat kiemelt. A hiányt mindig más fémmel pótolta. A szinaranyat a maga számára kilős tömbökbe öntötte, azután pedig szabályszerűen fémjelzettette. Ezeket a tömböket a műhely egyik titkos pincéjében kis rekeszekbe befalaztatta. A detektívek meg is találták hatvan darab egy kilós tömböt, amelynek értéke meghaladja a félmillió pengőt.

A szezon legerdeke-
sebb és iz-
galmas
kémfilmje

SABOTAGE

Benoit kapi-
tány újabb
küldetése

Benoit kapitány a 2-ik számú kémiroda legjobb tisztjének érdekfeszítő kalandjai. A főszerepekben: JEAN MURAT, MIREILLE BALIN, MADELEINE ROBINSON

CAPITOL-ban

ma, péntektől kezdve

BOSZORKÁNYÉGETÉS TEMESVÁROTT

Galyházi Éva perének, kivallatásának és tüzhalálának borzalmas története négyszáz esztendő távlatából

Foszlott szélü, halvány levelü, avatag könyvecskéjében lapozgatok. A címe így hangzik:

— A boszorkánoknak az ők csintévéseikről. Nyomatott Isten kegyelmének 1587-ik esztendejében Kolosvárt az nemes város betüivel.

A könyvecske előjáróban ismerteti VIII. Ince pápának 1484-ben kiadott Summa desiderantis kezdetű bulláját, amely a boszorkányokról szól. A boszorkányok — mondja a bulla — az egyház ellenségei, tehát üldözendők. Ugyancsak ismerteti a kolozsvári könyvecske Institutió és Spenger domokosrendi szerzeteseknek éppen száz évvel előbb, vagyis 1487-ben Strassburgban megjelent Malleus maleficarum — Boszorkányok kalapácsa — című munkáját. Ebben a két derék barát elmondja, hogy tulajdonképpen miben is áll a boszorkánykodás és utmutatást ad arra nézve, hogyan kell a boszorkányokat vallatni, hogy töredelmes vallomást tegyenek, amelynek alapján elítélhetők legyenek. Mert óvakodni kell — mondja a két szerző — valamely nőszemélyt boszorkányságáért elítélni, ha azt nem ismeri be, mivel ilyen esetben a boszorkányság-miatt elégetett, vagy vízbefullasztott nőszemély vére a bírák fejére szálland.

Boszorkányok szombatja

Botos Márton csanádi gazda megjelent a csanádi püspökségen és előadta, hogy szomszédasszonya, Galyházi János felesége, Éva, boszorkánymesterséget üz. Elveszi az emberek esztét, vérré változtatja a tehének tejét, tojást nem tyúkjal, hanem kakasával tojat és megfigyelte már jónéhányszor, hogy zivataros éjjeleken a keményen keresztül seprünyélen elrepiült. Egy alkalommal megtörtént a feljelentő Botos Mártonnal, hogy este mély álomba merült, amelyből hajnali kakaskukorékolásokról tért magához. Amíg teste öntudatlanul hevert, addig a lelke borzasztó dolgokon ment keresztül. Galyházi Éva ugyan is arra kényszerítette a lelkét, hogy hagyja el egy éjszakára földi porhüvelyét. Az így szolgálatába hajtott lelket a boszorkány lóvá változtatta és a felhők hátán úgy lovagolt a lélekből lett lovon Szegedre, ahol az őthalom tetején résztvevő a boszorkányok szombatján. Már sok boszorkány volt akkor ott együtt s amikor Galyházi Éva a Botos Márton lelkéből átvarázsolt lovon megérkezett, pokoli üvöltéssel fogadták. Háromszor körüllovagolta az undorító társaságot és a lélekből vedlett lónak még nyeríteni is kellett. Az összes boszorkányok Galyházi Évával együtt vén banyák voltak. Meztelenre vetköztek és még förtelmesebbeknek látszottak. Egy istbe halva született gyermekből olvasztott zsirt, nadragulyát, beléndeket, farkastejet s zsidócsereznyét tettek és mindabból irtóztató büzü kenőcsöt kotyvasztottak. A kenőccsel aztán valamennyien tetőtől talpig bekenették magukat, mire egyszerre mindannyian megfialódtak és valószínűleg szépséges tündérékké változtak. Azután körbefogozva táncot lejtettek és ezt énekeltek:

Belzebug, poklok királya,
Jövedel szüünk várja,
Küldjed nekünk fiókáid,
Nem várhatunk itt sokáig!

Villámlás és égzengés közepette — folytatta szóbeli feljelentését Botos Márton — egyszerre csak ott termett a boszorkányok között maga Belzebug, a fősátán. Vele együtt annyi fiatal ördög érkezett, ahány boszorkány ott volt. Az ifju ördögök valamennyien csinos legények képében jöttek és sátáni voltak csak az mutatta, hogy hátul bokáig érő szőrös farkuk volt. A főördög megölelte és megcsókolta a főboszorkányt, ugyanezt tették a fiatal sátánok a többi boszorkánnyal. Aztán megkezdődött nagy lakmározásuk. Az asztalokat, ételeket és italokat egyszerűen odavarázsolták. Dözsöltek, lerészegedtek és hancuroztak. Majd Belzebug külön-külön megkérdezett minden boszorkányt, hogy mit kíván. És csak mind sorba valami rosszat óhajtottak valamely embertársuknak ilyenformán:

— Jégesőt Nagy Imre szomszédom földjére... Julis unokatestvérem szüljön kétféjü és hat-

A pápai bulla és a Malleus maleficarum megjelenése után európaszerte megindult a boszorkányok üldözése. Spanyolországban százával veszik a boszorkányok életét. A könyvecske ezek után ezt írja:

— Ezen idvös szokás, amely a boszorkánok halálba adásával az kereszténységnek az ő megtisztítását jelenti az konkoltól, örvendetesen és szerentsére már az miük honunkban is meghonosoda. Boszorkánokat égetenek már Pössonban, Esztrogánban, Budán, Szegeden, Kolosvárt és az Temes várában is.

Részletesen foglalkozik azután az ismeretlen krónikás az 1565-ben Kolosvárott boszorkányság miatt perbe fogott és Szent Mihály temploma előtt elégetett Boczi Klára esetével.

Megelevenednek előttünk a kicsiny könyv nyomán a pozsonyi, esztergomi, budai és temesvári boszorkánypererek is.

— Az Temes várában elégetett boszorkán neve Galiházi Éva vala, akit Tsanadról hozának Temes várának börtönébe.

Beszéljük el mai nyelvetekkel a kolozsvári könyv nyomán Galyházi — a régi könyv szerint Galiházi — Éva történetét.

lábu szörnyet... Válgék heptikássá Kiss Gábor gazda legényfia... Villám gyujtsa föl a községi bíró házat... Árviz ragadja el Szép János patakmalomát...

És így tovább. Minden boszorkány kívánt egy-egy harcosának, vagy irigyének valamit. Galyházi Éva kívánsága ez volt:

— Mergződjék meg Botos Márton kutjának víze.

A kívánságok elmondása után Belzebug kijelentette:

MENJETEK A POKOL NEVÉBEN HAZA

— Teljesedjék minden óhajtasotok. Most pedig menjetek a poklok nevében haza.

Ebben a pillanatban a főördög minden fiókájával eltűnt. A boszorkányok visszaválóztak banyákká, felkaptak seprükre, lapátokra, fekete macskára és süvöltve elszálltak. Galyházi Éva felült Botos Mártonnak lóvá tett lelkére és a levegőben hazavágtatott.

— Mikor reggel magamhoz tértem, — fejezte be szavait Botos Márton — testem egészen merev volt. Visszatért öntudatom és remegtem, amint rá gondoltam, hogy lelkem az éjjel mit látott. Tehenem, melyet a kut vizéből itattam, megdöglött.

Hüvelykszorító, spanyol-csizma, pörkölés

A főbíró intett a hóhérnak. Az halk szót váltott pribékjeivel, akik előhozták kintző szerzsmaikat. Magas padra ültették Galyházi Évát. Két kezének bal és jobb hüvelyujjára csavarokat tettek. Ugy szoritották, hogy a két hüvelykből kiserkedt a vér. Éva hallgatott. Erre a spanyol csizmát tették a lábára. Vasak közé kapcsolták térdétől bokáig a lábát és megint működtek a csavarok. Ropogott a sipcsont, ahogy belül apró darabokra törött.

— Jaj, jó uraim! Irgalom!

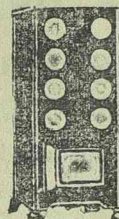
— Beismered-e, hogy a sátánnal cimboráltál?

— Hazudnék, ha beismerném! Ha magamra vállalnám alaptalanul a boszorkányságot, soha többé nem tudnék nyugodtan Istenhez fohászni.

A főbíró újabb intésére a hóhérszolgák serpenyőt hoztak, amelyen szén parázsolt. A spanyol csizmát levették Éva lábáról és a serpenyőt úgy állították, hogy a padon ülő asszony két lábát nyaldosták a lángok. Érezni lehetett a pörkölő hus bizást.

A kintzások órákig tartottak, az asszony jajgatott, könyörgött, de nem vallott. Délben a bírák és a hóhérok pihentek. Délután folytatták a kintzásokat. Estfelé Galyházi Éva már örjögött a fájdalomtól és eszelősen kiáltott:

A ZEPHIR KÁLYHA

különleges légeső-szerkezet, különösen gyorsan felmelegíti a befűtendő helyiséget.

Gyártja:

Szántó D. és fia

Oradea, Str. Mărăsești 8

Képviselet:

Jäger Petru

Timisoara, Bulev. Carol I

Forgács Matei Strada Vacarescu

A káptalan döntése így szól:

— Galyházi Éva adassék poroszlok vitessék Temes várába, ahol az bíróság zék fölött.

A vár egyik tornyának sötét tömlőreült Galyházi Éva. Mikor belétek oda, rött semmit. Feltápázkodott. Sokáig egy helyben, amíg szeme valamit észlelet kívül három nő volt ott, két öregebb fiatal. A földön gubbasztottak. Majd Évának, letepedjék melléjük. Suttogva ték, miért hozták oda? Azután mindegyik mont a maga sorsát. A két öreg nő megalat alatt állott. A fiatal leányt már e boszorkányság miatt. Az ítélet vízbefullatott. Másnap reggel már el is vitték renceslét. A három asszony egyedül má börtönben. Olykor kinyílt az ajtó és szármészes, kenyeret vetettek eléjük.

Egy napon azután a bírák elé vitték házi Évát. A bírák mind fekete talárt v Oldalt állott pribékjeivel a vöröshe öltözék. Megkérdezték Galyházi Évát, hogy ják, hány éves, hol lakik, van-e gyereke, miderre megfelelt, a főbíró kérdezte:

— Boszorkány vagy?

— Nem! Isten engem egy segíyen!

— Ne káromold Istent azzal, hogy álnokul az ajkadra veszed. Botos Márton szédül ellened vall. Lelkét kikényszerített téből, lóvá varázsoltad és a szegedi boszozombatra lovagoltál rajta.

— Botos Márton hazudik. Adáz hara Utánam lesködött sokszor és arra cszszegjem meg a kedvéért az uramnak tett eskümet. Mert elutasítottam, megfenyeg hogy bosszút áll rajtam. A bosszuja az, boszorkánysággal vádol. Egyetlen szava igaz.

— Ne rágalmazz meg egy bec embert, hanem válaszd a kérdésekre. Mo megtagadtad Istent és hűséget fogadtál döngnek?

— Nem.

— Varázsoltál, büvöltél, megrontottál kat, voltál a boszorkányok szombatján, ságot törtél a sátánnal.

— Nem, nem, nem — sikoltott az asszony.

— Hagyjátok már abba! Mindent b reik, amit akartok!

A főbíró parancsára a kintzás abbamar. A kintző eszközöket elvitték és megkezdó vallatás:

— Beismered, hogy boszorkány vagy, házi Éva?

— Beismerem, ha kívánjátok.

— Beismered, hogy Istent megtagadtad és az ördöghöz pártoltál?

— Be, csak ne bántsatok többet.

— Igaz, amit Botos Márton rólad és gedi boszorkány-szombatról jelentett?

— Igaz, ha nem kintzotok újra.

— Voltál máskor is boszorkányok batján?

— Voltam a Gellérthegyen, de küldjé a hóhért.

Még néhány kérdés következett, mire bíró diktálta a jegyzőkönyvet:

— Galyházi Éva beismerte, hogy boszorkány...

Az ítélet máglyahalálra szolt

Galyházi Évát a következő vasárnap égették el elevenen, azon a térségen, amely a gyilkosok és egyéb gonosztevők számára állított akasztófák meredeztek.

Kubán En-

KÖRTING Rádió FODOR Temesvár II. Dacilor 1.

Seria 1940 R a d i ó

Erős tempóban halad a magyar-jugoszláv közeledés

Elsősorban a két nemzet kulturális kapcsolatait mélyítik ki

Budapestről írják: Láng Boldizsár báró, ny. altábornagy, a Nouvelles Revue de Hongrie szerkesztőbizottságának elnöke több napig a jugoszláv fővárosban időzött, ahol a délszláv irodalmi és művészeti körökkel igyekezett a magyar kapcsolatokat elmélyíteni. Láng Boldizsár báró most érkezett vissza jugoszláviai utjáról Budapestre, ez alkalommal felkerestem és érdeklődtem belgrádi benyomásairól.

Több, mint félszáztondeje, hogy a Nouvelles Revue de Hongrie szerkesztőbizottságának elnökségét átvettem — mondotta Láng Boldizsár báró. — Ez a franciányelvű folyóirat igyekezik Magyarországot a külföld előtt ismertetni és kapcsolatokat teremteni a külföldi államok vezető értelmiségeivel. A mostani örvendetés magyar—délszláv közeledés során Jugoszlávia felé is igyekeztünk ezt a munkát elmélyíteni. Ez a megfontolás késztetett arra, hogy Balogh Józseffel, a folyóirat szerkesztőjével együtt Belgrádba utazzam és ott elsősorban a délszláv irodalmi és művészeti körökkel keressek kapcsolatokat.

A jugoszláv fővárosban Bakách-Besseney György báró ottani magyar követ összehozott a délszláv irodalmi és kulturális élet számos vezető férfival, akik között természetesen nemcsak írók és művészek voltak, hanem a délszláv publicisztika több vezető egyénisége is. Másnap én láttam vendégül a jugoszláv írókat, valamint a közelet több vezető egyéniségét; így Stevan Ciricet, volt közoktatásiügyi minisztert és a Skupstina volt elnökét, dr. Vasilije I. Jovanovic volt minisztert, Miloje D. Smiljanicot, a jugoszláv külügyminiszter helyettesét, valamint Vlada Ilic volt belgrádi városelnököt, a

Jugoszláv—Magyar Kereskedelmi Kamara elnökét. Ebből az alakalomból Balogh József dr. ismertette a Nouvelles Revue de Hongrie célkitűzéseit, magam pedig a magyar—délszláv kulturális együttműködés szükségességét hangoztattam s felszólítottam a jelenlevőket erre az együttműködésre és a kulturális közeledés előmozdítására. Felszólalásomra dr. Jovanovic volt miniszter válaszolt, aki a délszlávok részéről hangoztatta az együttműködésre való örömteljes készséget.

Belgrádi tartózkodásom idején Bakách-Besseney báró követtel együtt látogatást tettem Cincár Markovic külügyminiszternél, Antic udvari miniszternél és dr. Lázár Markovic igazságügyminiszternél is.

Belgrádi utamról a lehető legjobb benyomásokkal tértem vissza és megerősödtem abban a hitemben, hogy a két szomszéd nemzet közeledése jó uton halad. Magam már több, mint tíz éve minden nyáron több hónapot töltök Jugoszláviában és a délszláv közelet számos vezető emberét jól ismerem. Egyébként folyóiratunk részére is több illusztris cikírókat találtunk, akik délszláv vonatkozású tanulmányokat fognak írni a lap részére és ezzel is elmélyítik kapcsolatainkat. Ismét hangsúlyozom, hogy ezuttal tisztán irodalmi és művészi kapcsolatokról volt szó és ezen a téren igen öröndetes tapasztalatokat gyűjthettem.

Láng Boldizsár báró nyilatkozatában kiemelte, hogy úgy Belgrádban, mint vidéken, Magyarország iránt mindenütt a legteljesebb megértést és barátságot tapasztalta.

CSUKA ZOLTÁN

„Az ujjászületés légkörének tulajdonítható, hogy Auschnitt, a bálvány, börtönben ül“

Bucurestiből jelentik: A fővárosi bünyügyi hatóságok fáradhatatlanul folytatják a vizsgálatot Max Auschnitt devizacsallási ügyében, amely egyre nagyobb hullámokat ver.

A házkutatások még mindig napirenden vannak.

Legutóbb ismét olyan bizonyítékok birtokába jutott az ügyészség, amely a további vizsgálat szempontjából óriási jelentőséggel bír. Megtalálták Max Auschnitt irattáskáját, amelyben

a terhelő okmányok egész sora volt.

Ezt a táskát a letartóztatás pillanatában Auschnitt magántitkára vette magához, majd átadta Neiger igazgatónak, aki szintén tovább adta. A táska vándorlásáról az ügyészség még idejében tudomást szerzett és azt izgalmas hajszá után az ötödik személynél találta meg. A mindenre kiterjedő vizsgálat érdekes megállapításokat tett. Edgar Auschnitt az iparmágnás fivérének katonai helyzetével kapcsolatban. Kiderült, hogy Auschnitt fivére 1916 november 16-án, amikor katonai szolgálattételre rendelték be, osztrák honosságára hivatkozott és ennek alapján

a katonai szolgálat alól, mint idegen állampolgárt felmentették.

A háború után 1921-ben Edgar Auschnitt román állampolgárságért folyamodott és most azt igyekezik tisztázni, hogy kinek a segítségével jutott a román állampolgársághoz. A fővárosi lapok értesülése szerint

eddig összesen 5 letartóztatás történt.

Az Auschnitt ügyvel kapcsolatban a Paris Soir legutóbbi száma a következőket írja:

„Max Auschnitt ellen az a vád, hogy 80 ezer font sterlinget helyezett el egy montecarlói angol bankban saját nevére és ezt a letétet nem jelentette be a Banca Nationalának. Auschnitt már napok óta a vacarestii fegyház lakója és el kellett hagynia nagy fényűzéssel berendezett Filipescu ucai palotáját. Az 51 éves iparmágnás a nemzetközi pénzpiac ismert alakja. Rendkívüli intelligenciával rendelkezik és igen szerény anyagi körülmények között kezdte meg pályafutását. Rövid idő alatt sikerült neki atyjától örökölt kis üzemet erőteljesen kifejlesztetni.

Bucurestiben nem volt olyan fogadás, amelyen Auschnitt és felesége ne szerepeltek volna a meghívottak között.

Auschnittné ezidőszent az amerikai Palm Beachban tartózkodik és hír szerint a román kormány kihatását fogja kérni, mert bűnrészességgel vádolják“.

Érdekes megemlíteni, hogy a Romania című lap vezércikkét szentel az Auschnitt ügynek és azt írja, hogy az ujjászületés légkörének tulajdonítható, hogy Max Auschnitt, a „bálvány“, az „iparbáró“, ma a börtön lakója. A megindult tisztogatási folyamat egyik eredménye Auschnitt letartóztatása.

Óriási sikerrel fut

SCALÁ-BAN

Bemutatásra kerül az ideai filmszezon legnagyobb filmje, négy világhírű sztárral:
Zarah Leander, Leo Slezák, Hans Stüwe, Röck Marika

Egy mámoros hálai éjszaka

Tchaikowsky világhírű zeneszerző élete és szerelme, legszebb zenéjével.

Az irdragítás problémája

Az egyik fővárosi napilap felelevenít egy cikket, amely az irdragítók ellen 1872-ben hozott rendelkezéseket tartalmazza. Akárcsak ma irták volna, akkor is, hogy alig van invenció ezen a téren. Az emberek egyformák maradtak, a törvények alapelvei is ugyanazok. Ha kibillen a kereslet árát mérlege, akkor az emberi önzés, a spekuláció maga javára igyekszik azt gyümölcsöztesíteni, de annak elintézésében mégsem foghatunk meg. Nem törődhetünk abba bele, hogy a spekulációval szemben védtelenek maradjunk, mert végére szomorú lenne, ha közel két évtized alatt az emberi erkölcsi érzés nem fejlődött volna, az emberien beérnénk azzal, hogy az emberek megismerik a Mereschkovszkij stoikus hitében mondanak, hogy csak olyan emberekkel élhetünk, amilyenek vannak.

Arescu miniszter kedden résztvett a bucu-kereskedelmi és iparkamarában azon az értekezleten, amelyen mintegy konziliumot tartottak az irtás ismét és ismét fájdalmasan fellépett bezárta az irtást, amelynek neve: drágulás. A miniszter arra, hogy a betegségek igazi legyőzője az az önségítő, öngyógyító erjeje. Az organikus felzárkózást elv szerint az állam is szervezett, és egyes sejtjeinek oda kell tömörülnie, ahol a megedés gőcja van. Vagy ha az etika módszerrel folyomódunk, a betegségben részes szerveknek elfedezni azt a módot, amely megfelel a közértelemnek. Belátásra van szükség és ha ez nem lesz, akkor jöjjön az államhatalom szigora. A most említett értekezleten szakemberek vettek részt, akik gondosan csoportosították azokat az értekezleteket, amelyek az áremelkedést előidézik. A másrésztől szerényen csatlakozunk az okfejtéshez, azzal a véleménnyel, hogy a gyódmódok keletkezése ki kell küszöbölni azokat a körkötőket, amelyek leküzdése nem az egyén, hanem legfeljebb és így is bizonyos korlátok között — az állami gazdasáspolitikai hatáskörében áll. A kivitel és az értékesítés okokból, a nyersanyag utánpótlásának hiánya világgazdasági jelenség, a szállítók hiányának megdrágulása elkerülhetetlen volt. Mi az állam befolyás alá eshetik? A kereslet és a kínlatban mutatózó fegyelmesség. Normális állapotban akkor alakul, ha sem a vásárlók, sem az eladók részéről nincsenek spekulatív tendenciák, hanem a forgalom a szükséglet tükröképe. Az önellátástól égő magánháztartás, amely ijedelemből a forgalomból készleteket von el a forgalomból, az államellenesség éppen olyan jelenséget szolgáltat, mint az a gyár, amely munkást bocsájt el és a nyersanyagot tartalékolja, vagy az a kereskedő, aki a vásárlónál már egy eljövő áremelkedést akar realizálni.

Amikor sokat bizunk az erkölcsi belátásban amikor a gazdaságról van szó. Az illúziókban a gazdasági költségesség időtöltés volna most, a gazdasági harcra ismét megkezdődött és kihasználják azt a régi pert, amelyet termelő, kereskedő és vásárló időnként újra megkezd. Az állami beavatkozás elengedhetetlen, de ugyanakkor a társadalmi öngyógyító erőnek is fel kell lépnie és meg kell erősítenie a „konjunkturák“ keletkezését. Az a konjunktúra, amely nem a gazdasági élet egészséges állapotát jelenti, hanem a társadalmi vagyonmegosztás arányainak eltolódását, csak torz és gunyos értelemben nevezhető annak. Ez az „konjunktúra“ az a kacaját jelenti az összeség felett. És ez ellen a társadalmi kényszereszközök erejével, hanem a társadalmi morális érzésével védekezni kell. A régi morális mára már ujszemű itélkezésnek van alávetve és a legfőbb bíró: a társadalom védekező erjeje.

GVARI MIKLÓS

Az emberiség panoptikumából

Azok a boldogok, kik magukért élnek, kik halálos harcba nem mennek, nem térnek, boldogok a Meddők és az Elvetétek; álmuknak nincs szomja, nem gond az ételük. Mária könyörögi érettük!

Boldogok mert mással soha nem éreztek, magunkóló hajrán sohasem véreztek, itéletidőn is lépesszót méreztek és emészte faltak, mint fán a vértetük: Mária könyörögi érettük!

Boldogok a férgek, mert csak félig élnek, vágytól nem feszülnek, időtől nem félnek, mégis hajbókólvá hajlók minden szélnek; Lelkünknek ne kelljen lelükkel hálnia: Könyörögi érettük is Mária!

HIREK

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

ELFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítést külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítést külön havi tíz lei. Katóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

SZERKESZTŐ

Vuchetich Endre dr.

Ilyenek az asszonyok

Hüvös őszi este volt. A Dóm-templom órája elköngatta már a tized és a belvárosi uccában sietve kopogtak az aszfalton a járkelők lépte. Egy házaspár igyekezett hazafelé. A munkáskülső férfi gyermekét vitte a karján, mellette szaporázta lépteit a felesége. Halkan beszélgettek, hogy fel ne ébressék a gyermeket, aki apja vállára borulva aludt. Beszélgetés közben a férfi hirtelen megállt és megkérdezte az asszonytól:

— Nálad van a lakás kulcsa?

— Az asszony meghökkenve torpant meg és ijedt hangon válaszolta:

— Nincs nálam!

A férfi bosszankodva korholta az asszonyt a fedelékenységéért:

— Te zártad be a lakást, nálad volt. Hová raktad el?

— Igen, de amikor anyánkhöz értünk, letettem a kezemből. Ugy emlékszem, valamelyik kabátzseb-be tettem, de most sehol sem találok! — mentegőztette az asszony és azután kérő hangon hozzátette:

— Menjél vissza édes a lakáskulcsért.

— Dehogyan megyek vissza most már, inkább betöröm az ablakot és úgy mászunk be a lakásba, — válaszolta a férfi haragosan.

Közben idegesen nyulkált a zsebeibe és keresgélés közben váratlanul a kezébe került a kulcs.

— Nem a te kabátod zsebébe tetted, hanem az enyémbe, — derült fel az arca és átnyújtotta a kulcsot az asszonynak, akinek addig szinte bűnbánó hangja, hirtelenül támadó élességgel csattant fel:

— Még engem szidsz, pedig ha előbb megnézed a zsebedet és azután beszélsz, akkor nem kellett volna a kulcsot keresni.

A férfi haragja közben elapadt és feleségére sandítva indult el újra hazafelé:

— Most még nekéd áll feljebb, de ilyenek az asszonyok!

És azután békés mosollyal hallgatta az asszony nyelvését. Nem is próbálta megállítani a szóáradatot, amelynek egy-egy hulláma még a másik sarokról is visszhangzott az éjszakai csendben...

(Kafer.)

— **A TÖRVÉNYHOZOTESTÜLETEK ÖSSZE-HIVÁSA.** A hivatalos lap legfelsőbb királyi rendeletet közöl, amely november 25-ére összehívja a törvényhozás mindkét házát új ülészsakra.

— **Szünetel a postacsomagforgalom Ameri-ka és Németország között.** Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok postaigazgatósága közölte Berlinnel, hogy hajózási nehézségek miatt újabb rendelkezésig felfüggesztette Németország és az Egyesült Államok között a postacsomag szállítási szolgáltatást.

— **A királyi helytartó Szörényben.** Marta Alexandru dr. királyi helytartó Arad megye után tegnap Szörénybe látogatott el. A helytartó Ionaseu Liviu osztályfőnök és Popescu Nicolae mezőgazdasági vezérfelügyelő kíséretében Lugosra utazott, ahonnan különböző járásokba ment ellenőrzés céljából.

— **Temesvári rendőrtisztviselők kitüntetése.** A hivatalos lap 260 számában megjelent királyi dekretum szerint Heius Traian és Grindeanu Petru temesvári rendőrségi tisztviselőket, valamint Badescu Grigoret, a rendőrfelügyelőség tisztviselőjét a Barbatie si Credinta elsőosztályú érdemjelével tüntették ki.

November 17
Péntek
Hortenzia, Grigor!

1773 november 17-én született Csokonai Vitéz Mihály költő. Az élete igen hányatott volt. Sokat nélkülözött. Jókendvét és verselési készségét ez azonban nem törte meg. Nagy lírikus volt, aki új színt, új lüktetést hozott a magyar költészetbe. Szerelmes énekei és bordaljai egyképpen ragyogóak. Elbeszélő költeményeket is írt. Ezek közül legismertebbek a Béka-egér harc és a Dorottyia.

1869. november 17-én nyitották meg több évi építés után a Szezei csatornát, amely a Földközi tengert összeköti a Vörös tengerrel. A Szezei csatorna jelentékenyen megrövidíti az Európából Ázsiába való hajóutat. A hajóknak most már nem kell Afrika legdélibb fokát megkerülni. A Szezei csatorna nemzetközi és ügyeit is nemzetközi bizottság irányítja.

— **Templomi gyűjtés a Szent Erzsébet Egye-sület javára.** Vasárnap, e hó 19-én van Szent Erzsébet napja. Ez alkalommal idén is a katolikus egyházmegye összes templomaiban az istentiszteletek alatt gyűjtöttek a hívek között a Szent Erzsébet Egyesület céljára. Az elnökség kérelmet intézett valamennyi plébánoshoz, hogy Szent Erzsébet napján templomi gyűjtést rendezzenek. Az elnökség fehérvása rámutat arra, hogy a Szent Erzsébet Egyesület feladatát a szórványokban élő katolikus magyarokról való gondoskodást tüzték ki. Ez évben huszonhárom helyen rész-sültek a szórványok gyermekei két héttől egy hónapig terjedő hitoktatásban. Több száz példányban katekizmust és bibliát is bocsátott az egészen szegénysorsú gyermekek rendelkezésé-re. A katolikus tanítók és iskolák is támogatót találtak az egyesületben. A katolikus hívek bizo-nyára idén is lelkes áldozatkészséggel járulnak majd hozzá a gyűjtés minél szebb eredményéhez

— **Angliában él Vilmos excsászár legfiatalabb fia.** Berlinből jelentik: (Radiopress.) Pélhivatalos jelentés közli, hogy Frigyes Vilmos porosz herceg, akiről legutóbb azt híresztelték, hogy megölték, ezidőszent Angliában tartózkodik. Ezt az angol sajtó is elismeri. A fiatal herceg jelenleg 28 éves és Vilmos volt német császár legfiatalabbik fia. Ugy tudják, hogy Frigyes Vilmos királyi hercegnek Angliában több kereskedelmi vállalatnál érdekeltsége van. Annak idején a Hohenzollern ural-kodó ház képviselőjében az angol királyi pár koronázásán is részt vett.

Hasznos és tanulságos játékok GALAMBOS LIBRARIA

— **A magyar parlament a nyilasok ellen.** Budapestről jelentik: A képviselőház késő ej-szakába nyúló ülése során Keresztes Fischer Ferenc belügyminiszter bejelentette, hogy re-vizitál alá veszik a visszacsatolt területek köz-igazgatását és eltávolítják mindazokat, akik nem felelnek meg a követelményeknek. Nem en-gedhető meg — mondotta a belügyminiszter —, hogy a visszacsatolt területen olyan hangokat hallathassanak, amelyek meggátolják a telki té-ren való egyesülést. Horváth keresztény párti képviselő a röpiratokkal izótt bel- és külföldi propagandával kapcsolatosan terjesztett elő in-terpellációt. Keresztes Fischer Ferenc belügymi-niszter kijelentette, hogy a kormányknak tugo-nása van arról, hogy az utóbbi időben kommu-nista módszerek szerint földalatti aknamunka olyik röpirat terjesztésekkel. Az eddig terjesz-tett 50 röpirat 45 szerzőjét és nagyrészt a ter-jesztőket is leleplezték és szigorú eljárás in-tult ellenük. A képviselőházi interpellációk to-rábbi során Teleki Pál gróf miniszterelnök eles-irálattal gyakorolt a nyilaskeresztes képviselők rívonulása felett.

— **Felesége lopása miatti izgalom meg-élt egy budapesti építész.** Budapesten az egyik Rakóczi-uti nagyáruházban tetten érték Erdős Ferencné hatvanöt éves nőt, amint szappant és különböző más apró holmit dugott a ridiküljé-be. Minthogy a kiszolgáló segéd felszólítására nem akarta a ridikült kinyitni, rendőrt hívtak, aki megtalálta nála a lopott holmit. Bekísérték a főkapitányságra és az esetet tudatták férjé-vel. Erdős Ferenc duszagzag építész mérnök azonnal a főkapitányságra akart sietni, de alig tette ki lábát zuglói villájából, rosszul lett és meghalt. Megállapították, hogy szívbaj ölte meg. Az asszonyt, minthogy a lopott holmi érté-ke nem éri el a három pengőt, szabadon bocsá-tották, de az eljárást folytatják ellene.

Grafológia szelvény,

amelyek ellenben a Déli Hírlap olv kedvezményes íráselemzésben részeseül. Néhány sor kézírás a nem és életkor n jelölésével, a szelvényvel együtt a kiad vatalba küldendő, a Déli Hírlap grafoló sa számára. Egy íráselemzés kedvezm díja **50 lei**, ami levélbélvegy meg zett és bélyegezett válasborítékkal eg az elemzésre szánt kézíráshoz mellé dő. A válaszokat a Déli Hírlap grafoló zárt borítékban, vagy jelíges levélben meg és visszaküldi a kézírást is.

— **Radocsay magyar igazságügymin- luvatalában.** Budapestről jelentik, hogy csay László dr. az új magyar igazságügyn ter, aki temesvári származású, letette az Horthy Miklós kormányzó kezébe. Az eski nél jelen volt Teleki Pál gróf miniszter Az eskütétel után a kormányzó magánkít tason fogadta Radocsay igazságügymini. Az új igazságügyminiszter megjelent a n tériumban, felkereste Antal István dr. és dár Gábor dr. államtitkárokat, majd fogá összes tisztviselőket, akik hivatalba lépés kalmából üdvözölték. Miután Radocsay l dr. igazságügyminiszter még nem tagja a szággyűlésnek, az üresedésben lévő ba rendi kerületben jelölteti magát, ahol a jóvőben lesz a választás.

— **Unitárius vallásos ünnepeik.** Vasár hó 19-én délután 4 órakor Dávid Ferenc en tentiszelet lesz a Dóm tér mögötti lutheránu plomban. A műsor a következő: 1. Gyülekezeti 2. Ima. 3. Közének. 4. Szaval: Szép Tamás I nazista. 5. Prédikál: Nagy Zoltán unitári kész. 6. Hegedül: Murvay István. 7. Szaval: I János. 8. Gyülekezeti, bezáró ének.

— **Angol kurzus a Magyar Házban.** A tárius templom-alapra megindított kurzus r adókat felvez Nagy Zoltán unitárius lelka kezdőkkel külön órát tart. Órarend: szerdán 8 teken fél 8 órakor nyelvoiktatók, hétfőn 7 társalgási óra. Jelentkezni lehet a kurzuson a gyar Házban a III. emeleten.

— **Uj vezetőség az aradi Népközségég** A Romániai Magyar Népközségég elnöki tr szerdán, november 15-én ülést tartott Kolozsv amely alkalommal meghallgatta annak a hárr zottságnak a jelentését, amelyen az elmult r ban Aradon folytatott vizsgálatot az ottani csoport megalakulása körüli ellentétek ügyébe lumbán József dr. előterjesztése után az elnö nées döntésében megemmisítette az október választás eredményét és az aradi tagozat éléi lágyi Jenő dr. főorvos elnöklote alatt huszonó ból álló átmeneti bizottságot nevezett ki. Eml bizottságnak az lesz a feladata, hogy az ara gozat ügyeit irányítsa és előkészítse az alakul gyűlést.

— **Szereb nyelvű filmek készítenek Buc-ten.** Budapestről jelentik: Petrovics Szveti az ismert filmszínész a jugoszláv kormány bizásából tárgyalásokat folytatott Budap magyar és szereb nyelvű filmek készítésé r goszláviának ugyanis nincsen filmgyára és határozták el, hogy a szereb nyelvű filmeke dapesten készítik. Petrovics megállapodott. ka Frigyes gyárossal és ennek értelmében zösen fogják gyártani a kétnyelvű filmek főszerepeket Petrovics Szvetiszlav játssza, hibátlanul beszél magyarul is. A három els rabot már kiválasztották. Az első film tér ban a magyar-jugoszláv barátság dombó ki.

Mozsi

MÜSOR:

PÉNTEK, NOVEMBER 17.

APOLLÓ: Az ingovány (francia film)
CAPITOL: Sabotage (francia film)
CORSO: Az ifjúság diadala (orosz film.)
SCALA: Egy mámoros bái éjszaka (film)

— Uj üzérkedési törvény. A Rador jelentése szerint a király öfelsége aláírta a nemzetgazdasági minisztérium által elkészített módosított üzérkedési törvényt. A törvényt a hivatalos lap hozza nyilvánosságra.

— Román karnagy sikere Berlinben. A berlini ilharmonikusok szerdai hangversenyét George Gheorghe ismert román karnagy vezényelte nagy sikerrel. A német lapok elismeréssel emlékeznek az ismert román dirigensről.

A müncheni merénylet értelmi szerzője elhagyta Svájcot

Rómából jelentik: A Stefani ügynökségnek jelentik Bernből: Svájcban elterjedt hírek szerint a müncheni merényletben Strasser Ottó, az ismert náciemigráns keze van. Ez lenne az oka annak, hogy Strasser a napokban elhagyta Svájcot és Angliába költözött.

A DNB berlini jelentése szerint a Daily Herald című londoni lapban egy kép jelent meg, a melyen a müncheni Brügerbräukeller a pokolgép robbanása után ábrázolja. A kép alatt az angol nyelvű felirat olvasható: „A bomba sajnós eltevésének célját”. Ezzel kapcsolatban az Angriff című berlini lap megállapítja, hogy Angliában a cenzúra van és ha ennek ellenére is megjelent a Daily Heraldban a képnek ez a felirata, úgy ez legjobban bizonyítja, hogy milyen szívesen viseltetik az angol titkos szolgálat a merénylet irányában. (Rador.)

— Négy gyermeket fojtott meg a füst. Sándorokról jelentik: Pásztor János földműves segítségével együtt eltávozott hazulról és négy gyermeküket a lakásba zárva hagyta. A gyermekek tüzet gyújtottak és mire észrevették a veszélyes helyzetüket, megfojtotta mindannyiukat a füst.

— Részeg ember belefutott a pocsoljába. A Dániel Pásztor ötvenkilenc éves csebzai lakos részeg állapotban hazafelé igyekezett. A község határában át akart menni a gázolói egy pocsolján, de megoszlott és a pocsoljába belefutott. Mire rátaláltak, már meghalt volt.

— Orvosi hír. Dr. Med. Baruch Felix baktériológus hazaérkezett és újból végez vizelet és vérértelmeket stb. Terhességi reakció és női sexualis titrálás a vizeletből. Laboratórium: Timișoara, I. Piata Luther 1. szám. Telefon: 19—15.

Mussolini a fegyveres béke mellett

Rómából jelentik: Az egyetemi előadások megkezdése alkalmával a diákság nagy tömege gyűlt össze a Venezia palota előtt és lelkesen ültette Mussolinin. A duce megjelent az erkélyen és rövid beszédet intézett az egyetemi hallgatókhoz.

— Készüljtek fel — mondotta többieknél — és tanuljatok rendben és fegyelmezetten, mint a multban is, fasiszta szokás szerint azonban fogjátok meg a könyvetek mellett a puskát is. A fasiszta Olaszország békéje nem a félelem békéje, hanem a fegyveres béke. (Rador.)

A Szovjet új tárgyalást akar kezdeni Törökországgal

Olasz diplomáciai akció a semleges blokk létrehozására

Rómából jelentik: (Radiopress.) A Giornale d'Italia belgrádi tudósítója szerint jugoszláv politikai körökben úgy látszik, hogy az olasz diplomácia arra törekszik, hogy Romániát és Bulgáriát is megnyerje a balkáni béke számára. Az esetleges kételyeket megnyugtatta az a tény, hogy a két állam között hamarosan létrejön a békés megállapodás.

Berlini jelentés szerint az Essener National Zeitung is a délkelet-európai helyzettel foglalkozik. A lap szerint Szófiából és Belgrádból olyan jelentések érkeznek, amelyek szerint

számítani lehet Románia és Bulgária közeledésére.

Kiemelik ezek a hírek, hogy Stoica ankarai román nagykövét, amikor Bucurestiből visszatérőben volt Ankarába, ottját Szófiában megszakította és átadta az ottani román követnek Carol király öfelsége üzenetét.

Családi tragédia Vingán

Repede Dumitru vingai bíró tegnap reggel elment hivatalába és megkezdte munkáját. Hirtelen rosszul lett, mire elhívták hozzá Suciú dr. körorvost, aki azonban már csak a beállott halált állapította meg. Amikor felesége, Repede Sabina az esetről értesült, annyira kétségbeesett, hogy a szekrényből elővette férje revolverét és öngyilkosságot kísérelt meg. Az asszony, aki annak a gyaujának adott kifejezést, hogy férjét megmérgezték, súlyos sérüléseket szenvedett. Annak ellenére, hogy orvosi vélemény szerint Repede Dumitru halálát szívzselhűdés okozta, az ügyesség a halál pontos okának megállapítása végett, elrendelte a holttest felboncolását.

— Jubiláló tisztviselő. Weiser Viktor városi tisztviselő, aki osztályfőnöki rangban van, most töltötte be szolgálatának huszonötödik esztendejét. Sokáig dolgozott néhai Sagovici Samuel dr. volt főjegyző mellett, jelenleg pedig a gazdasági hivatalban tölti be fontos pozíciót. Loichita Eutim dr. gazdasági tanácsnok mellett. A szerény, szorgalmas és előzékeny hivatalnok közbecsülésnek örvend.

— Gátalja község villanyvilágítást kapott. Gátalja, ez az élénk, virágzó és haladó temesmegyei község, tegnap óta villanyfényben fürdik esténként. A villanyvilágítást két testvér, Rácz András és Rácz István valósította meg. A Gátalja és a szomszédos Szigetfalu között telket szereztek, amelyen megépítették a villanyközpontot, amelyet modern gépekkel felszereltek és tegnap üzembe hoztak. Az utcákon és a házakban Gátalján most már mindenütt villanyvilágítás van. A szomszédos Szigetfalu községbe rövidesen szintén elvezetik az áldásos villanyáramot a gátaljai központból.

Nem emelhető a barna kenyér ára

Warth Péter dr. alpolgármester tegnap délben Heim Ernő dr. tanácsnok jelenlétében fogadta a pékek küldöttségét. A pékek arra való tekintettel, hogy a búza árának emelkedése következtében a liszt úgyszólván naponta drágul, kérték a félbarna kenyér árának 9 leiről 10 leire és barna kenyér árának 6 leiről 7 leire való emelését kilöknint. Warth dr. polgármester hosszabb vita után kijelentette, hogy a kormányzósság mellett működő árelenőrző bizottságnak hajlandó a félbarna kenyér árának mérsékelt felemelését javasolni, de a barna kenyér árának emelését semmi körülmények között nem engedélyezheti. A pékek tudomásul vették a választ, kérték azonban, hogy a malmokat a megszábotott lisztárak betartására kényszerítsék, mert a barna liszt ára a malomban mázsánként máris 880 lei.

— A köztisztviselők és a Front. Giurescu Constantin a Nemzeti Újjászületés Frontjának minisztere tegnap Bucurestiben meglátogatta a köztisztviselők egyesületeinek országos szövetségét és az üdvözlésre válaszulva kijelentette, elégtétellel tölti el, hogy a köztisztviselők olyan nagy lelkesedéssel csatlakoztak a fronthoz. A front — mondta — a miniszter — szellemi mozgalom, amelynek az a célja, hogy a lehetőséghez képest kielégítsen minden jogos igényt. Végül lelkes hangú felhívást intézett a szövetség tagjaihoz, hogy dolgozzanak őszintén az ország fejlődése, a jövőbiztosítása érdekében öfelsége a király szellemében.

A CLUJI ROMÁN OPERA

VENDÉGJÁTEKA VÁROSI SZÍNHÁZ TEMESVÁR.

Szerdán, november 22-én este fél 9 órakor
megnyitó előadás:

MANON

Massenet operája.
Csütörtökön este:

A DENEVÉR

Strauss János vigoperája.
Pénteken este:

Bohémélet

Puccini operája.
Szombaton este:

A szevillai horbély

Rossini operája.
Vasárnap délután 3 órakor félhelyárakkal:

HOFFMANN MESÉI

Offenbach operája.
Vasárnap este fél 9 órakor:

FAUST

Gounod operája.
Hétfőn este bucselőadás:

Traviata

Verdi operája.
130 tagú együttes, ének-, zene- és balettkar.
Pompás díszletek és kellékek.
Jegyek 20—120 leire árban a színháznál.
Vasárnap délutáni helyérek 15—60 lei.

— Egy világhírű fürdőhely polgármesterét megölte egy rendőr. Newyorkból jelentik: London-Beach ismert amerikai fürdőhely polgármesterét és személyi őrzőjét magánlakásán egy városi rendőr meggyilkolta. A rendőr a polgármestert megleste és revolverével agyonlőtte. Ugy tudják, hogy a tett bosszu műve volt. A gyilkos rendőrt, mintegy ezer főnyi tömeg meg akarta lincselni és végül is önként jelentkezett a hatóságknál.

Járványok veszedelme Krakkóban

A Rador krakkói jelentése szerint Lengyelországban számos ragályos megbetegedés történt a lakosság körében és ezek a megbetegedések a katonaságra is áttértek. Németország ezért szigorú intézkedéseket léptetett életbe a járvány továbbterjedésének megakadályozása érdekében. A krakkói kórházakban

ötszázhusz polgári és háromezeröttszáz katonabeteg van.

A zsidók által lakott városnegyedett szigorú ellenőrzés alá helyezték, eirendelték a köztelző oltást és a lakosságnak a fertőzőlő való mentesítésére külön barakkokat építettek.

— Ezer ember tűzhalála. Londonon keresztül érkező jelentések szerint a venezuelai Lagunillasban borzalmas tűzvész pusztított. Itt van a világ egyik leggazdagabb olajforrásainak vidéke. Az egész telep rövid idő alatt elpusztult és a lakosságból alig néhány száz tudott megmenekülni. Hivatalos jelentések szerint a halottak száma meghaladja az ezret.

— Halálozások. Meghaltak: Sas Erzsébet huszonkilenc éves cselédnő, Dehelean Sava ötvenöt éves földműves, Veit Mária született Rabong negyvenegy éves. Nedelcu Gheorghe ötvenkét éves szabó, Rotariu Ioana született Muntean ötvenkét éves.

Magános kutya

A londoni Carlton-House-Terace 7. és 9. háznak most egyetlen lakója van és annak táplálásáról a szomszédos házak portásai gondoskodnak. Ez már harmadik hónapja tart így, amióta a ház lakói sürgősen összecsomagoltak. Gondosan vigyáztak, hogy minden könnyebben megmozdítható tárgy ládába kerüljön és már csak a kőipoggyások maradtak és a nagy masszív bútorok, amikor a döntő szeptember eljött. A Carlton-House-Terace 7. és 9. a londoni német követség és annak egyetlen lakója: Börchen, a medvécske, a német nagykövet barna, hosszúszerű chow-kutyája, amely időnként megjelenik a kapuban és szomorú szemmel mered a járókelőkre, mintha azt kérdezné: még nem jönnek vissza?

Voltaképpen a svájci követségnek kellene Bärchenről gondoskodni. A nagykövetség ügyeinek intézése reámaradt. Viszont a megbízás az angliai német alattvalók védelmére szól, míg Bärchen, a kutya honosságát iránt kétségek vannak. Bärchen nem német, hanem skót és csak a követség személyzete keresztelte német névre. Valószínűleg ez az oka annak is, hogy visszamaradt hazájában és nem vitte abba az országba, amely gazdájának hazája. Úgy érezték, hogy Bärchen Angliáé, a kutya angol és egyébként is kötelessége őrizni a házat, amíg a gazdái — oda vannak.

Von Ribbentrop nagykövetsége alatt került Bärchen a nagykövetségre. Ezért az utód, Dirksen dr. nem tekintette magának, hanem úgy vélte, hogy az Ribbentropot illeti meg. Bärchen nem tudja, hogy első gazdájának azóta mennyivel fontosabb ügyei vannak, hogy nem érti, hogy Dirksen miért hagyta el? Őrzi azt a 111 éves házat, amely felé hónapokon át olyan feszülten figyeltek a londoniak. Sok történelmi nagyság lakott már ebben a házban: III. Napoleon, lord Derby, lord Palmerston és végül Gladston. 1870-ig az angol miniszterelnökök lakásul szolgált a ház, amelyet akkor vásárolt meg Németország. 1933-ban egy nagy követ dobta be az egyik dolgozószobába. A köre egy papírdarabot kötöttek, amelyen ez állott: „Ez a kö tiltakozás a düseldorfi kommunista kivégzések ellen”. Azután ment minden a maga útján. A házat még Ribbentrop renováltatta. Közel harminc millió leibe került az átépítés. Ribbentrop ugyanis meglepetéssel állapította meg, hogy a háznak nemcsak külső stílusa angol, hanem berendezése is angolosan primitív és kényelmetlen. Hatvan év alatt egyetlen követ sem gondolt arra, hogy az épület a német kultúrát tükröztesse vissza. Az épület merev és puritán volt, a hogy Nash, az egykori híres londoni építész tervezte.

Építészek, mesterelemek jöttek Berlinből és a régi ház helyén az újakra stílusban épült palota keletkezett. Az első fogadóestélyen a vendégek elragadtatással nézték a vén épület megújított mását: amelyben minden német lett. Ebben az időben került az épületbe Bärchen és 3 volt az, ami egyedül angol maradt. Palota és a kutya most magukra maradtak és ha Bärchen kitelepszik a ház elé, az angolok sugva állapítják meg:

— Úgy látszik még laknak a követségen...

A kutya ugyanis a jele az ember létezésének. De az ember elhagyja a kutyát, sokszor fontosabb államérvékből. Ilyen elhagyott a Bärchen. Ki tudja meddig tart magánossága. Okos szemű megviláncok néha, úgy látszik holmi bekeközvetítésről hallott. Csütörtökön rendszerint szomorú. Tudja, hogy ezen a napon Mr. Chamberlain minden héten elismételi, hogy békéről még nem lehet szó. Lord Halifax szerint évekig tarthat, míg Bärcher a gazdái újra látja. De hol lesz ő addig? Németország kibírja, de ő a nagy birodalom idegen kis kutyája kibírja-e?

Most a fegyverek a szó és Bärchen szerepe eltörpül a történelem áradatának ereje mellett. Pedig, ha tudná, hogy hány millió ember vár arra, amire ő. Arra, hogy Berlinből újra visszajöjjenek és követség legyen a díszes palotában.

Millió és millió ember vár a békére és — egy kis kutya.

A RÁDIÓ A MODERN HADVISELÉS SZOLGÁLATÁBAN

— Miért szünetel néha a német rádióközvetítés — Az abesszin háboruban a rádió mentette meg sok külföldi életét

A rádióközvetítésnek a háboruban igen fontos a szerepe. Ennek segítségével érintkeznek a kormányzatok a széles néptömegekkel és a hadviselő államokban rádió nélkül már nem is létezhetnének, hiszen a „totális” háború idején olyan sok közgazdasági, szociális, vagy belpolitikai intézkedés történik, amelyek közvetlenül millió tömegeket érdekelnek és ezért a rádión való érintkezés a hallgatók milliói seregével elsőrangú szükséglet. A német-angol háború során nagyon sokszor hallhattuk, hogy a német rádióadó állomások beszüntették közvetítéseiket és ha megfigyeltük az időpontokat azt vettük észre, hogy

a lengyel határhoz közeleső állomások rendszerint éjjel, vagy ködös, esős, felhős időben azonnal félbeszakították a leadást.

Ennek oka abban rejlik, hogy a modern légiérők éjjel is könnyen megközelíthetik a nagyobb városokat és ha ezek rádióállomásai tovább folytatódnak közléseiket az ellenséges repülők a leadó állomás hullámszalagjaira beirányíthatják magukat és ennek segítségével láthatatlanul is megtalálják az illető várost. A modern repülőgépek fel van szerelve a legújabbeszerű rádióleadó és felvevő állomásokkal, ezek segítségével éppoly tájékozódhatnak éjjel, vagy esős, ködös időben, mintha a légitörzsi gépek a repülőállomását akarja elérni. A tengerparton nagyon sok a fényszóró, azoknak is az a feladata, hogy a tengeren hajózási kereskedelmi hajókat tájékoztassák a helyzetükről, de háború idejében ezeket a fényszórókat ugyancsak kioltják, nehogy tájékoztatásul szolgáljanak az ellenséges hajóknak.

Ami a fényszóró szerepe a tengerhajózásnál, az a rádióleadó állomások szerepe a békés légi forgalomban.

A levegőben repülő gép ezeknek segítségével tájékozódik, ismeri minden egyes leadóállomás hullámhosszát, vagyis ugynevezett hullámszalagját és erre nagyon könnyen beirányíthatja gépét. Amit ezelőtt két hónappal tettek a lengyel határ közelében lévő német állomások, ugyanezt teszik most a nyugati határ közelében lévő. Megszakították közvetítéseiket. De előbb bejelentik a rádióhallgatóknak, hogy kapcsoljanak át valamilyen távolabb fekvő német állomásra és

mindjárt meg is nevezik azokat az állomásokat amelyeken zavartalanul folyik a közvetítés.

Ha egy ellenséges repülőraj a távoli leadó-állomások felé közeledik a légvédelmi megfigyelő szolgálat értesíti az illető állomásokat, amire ezek azonnal beszüntetik a közvetítést. A múlt világháborúban Németország és szövetségese teljesen el voltak zárva a külvilágtól, az angol francia és amerikai propaganda akkor könnyen irányítható a központi hatalmak elleni propaganda hadjáratokat. Németország a háború utáni időkben annyira fejlesztette a rádióközvetítést, hogy ma igazán jó hasznát veheti ennek a műszaki fekészültségnek, amennyiben igen energikusan válaszolhat a francia-angol propaganda dára. Ez az oka annak, hogy

az angol propaganda sokkal nehezebben tud érvényesülni a semlegeseknél.

Egy igen érdekes példa a rádió nélküli államok hátrányos helyzetére az abesszin háború. Abesszin színiának csak egy kis állomása volt, amelynek hatótávolsága igen szűk keretek között mozgott. Ha saját híreit le akarta közölni, igénybe kellett vennie a kairói leadót, evvel szemben Itália igen hatalmas állomáshálózatával uralta a helyzetet. Amidőn az olaszok Adis-Abeba előtt álltak és az ottani külföldi kolóniákat a visszaözönlött abesszin harcosok megtámadták, ezek nek nem állott volna semmi rendelkezésükre, hogy a közeledő olasz hadsereget figyelmeztessék a városban uralkodó viszonyokról és az őket fenyegető veszélyről. Szerencsére az adis-abeba német követség egy Telefunken-rövidhullám leadóval rendelkezett és ennek segítségével még

idejében összeköttetésbe léphetett az olasz hadseregparancsnoksággal, amelytől sürgős segítséget kért. Így ez a kis készülék sok ezer külföldinek életét mentette meg.

A mai modern háboruban a rádióknak még nagyobb a jelentősége és katonai műszaki szempontból már el sem képzelhetjük, hogy nélküli a hírszerzés és közvetítés igen fontos feladatát sikerülne megoldani. A lengyel-német háboruban a németek óriási műszaki felszerelésének köszönhetően, hogy a hadmozdulatokat ilyer gyorsan sikerült végezni. Rádió nélküli ez a háború biztosan több hónapig elhúzódott volna.

A magyar kuria érdekes döntései a zsidóság értelmezése körül

A magyar igazságszolgáltatás történetében mindeddig egyedül álló kifogás felett kellett döntenie a kuriának. Egy perben az ellenfél arra való hivatkozással vonta kétségbe egy tanu szavahihetőségét, hogy az zsidóvallású. A kuria Thébusz-tanácsa, amely a perben döntött, kimondta, hogy „a tanu vallomásának megbízhatóságát nem rontja le az az állított tény, hogy zsidó származása. A tanu szavahihetősége ugyanis nem vallástól, hanem olyan tényektől függ, amelyek erkölcsi fogyatékosságára, érdekltségére, vagy pedig észleleteinek nyilvánvaló helytelenségére utalnak”.

A kuria Kvassay Gyula elnökle alatt, aki valamikor Temesvárott volt táblabíró, álló büntetőtanácsa előtt egy izgatási perben a vádlott azzal védekezett, hogy cikkében nem a zsidó hitfelekezeti

Légvédelmi előadások naptára

November 17, péntek délelőtt 11—1-ig német előadás a Capitolban erzsébetvárosi férfiak és nők részére.

November 18, szombat délelőtt 11—1-ig magyar előadás a Capitolban erzsébetvárosi férfiak és nők részére.

hanem a zsidó faj ellen izgatott, már pedig a magyar büntetőtörvénykönyv a zsidóságot, mint fajt nem veszi védelembe. „Ez az érvelés azért nem helytálló, — mondotta ki a magyar kuria — mert az állandóan követett bírói gyakorlat szerint, aki a zsidóságot, mint személyösszesség ellen egész általánosságában izgat, az az izraelita hitfelekezet ellen is izgat”.

★

Egy nótartási perben a férj azzal védekezett, hogy joges okból szakította meg a házassági együttélést. Több okra hivatkozott, így arra is, hogy ő csak azzal a feltétellel volt hajlandó az asszonyt feleségül venni, ha az a zsidó vallásról a keresztény vallásra tér át. A felesége ezt meg is ígérte, de a házasságkötés után ígérte nem váltotta be. A magyar kuria ezzel kapcsolatban leszögezte, hogy a férj nem hozott fel olyan tényeket, amelyekből arra lehetne következtetni, hogy feleségének a zsidó valláshoz tartozása őt a házasság megkötésére irányult akarathatározásában lényegesen befolyásolta volna. Azt az állítást sem bizonyította, hogy a házasság megkötése előtt feltétlenül kötötte ki, hogy felesége a keresztény vallásra térjen át. Ilyen körülmények között a vallásváltoztatás tudatos elmaradására alapított megítélését a feleséggel szemben megállapítani nem lehet.

DELI HIRLAP

Bucurestiben minden utáglószkban **kapható**

Kérje a DELI HIRLAPOT

KÖZGAZDASÁG

A kereskedők is részt fognak venni az árfelhajtók letörésében

Nagyobb városokban helyi bizottság ellenőrzi az árdragítást

Hivatalos megállapítások szerint ugyan az utolsó napokban megnövekvő mutatók a kialakult árkakban, azonban ezek az árak sok vonatkozásban nem léven indokoltak, a nemzetgazdasági minisztérium

az ellenőrzés fokozásának több eszközét vette kidolgozás alá.

Az egyik ilyen eszköz a közszükségleti cikkek jegyzékének kiterjesztése, ami ismertetésünk szerint az olajmagvakra és az olajra már megtörtént. A forgalom közvetlen ellenőrzésére a minisztérium mellett központi spekulatív bizottság és a kormányzóságok spekulatív bizottságai vannak megszervezve. Most helyi bizottságok szervezése áll előkészületben a nagyobb városok részére. Szó van arról is, hogy bizonyos tiszteségtelen árfelhajtások letörése végett

magukat a kereskedőket vonják be az ellenőrzés körébe,

akik maguk vannak legjobban sújtva ezek által a naponta, sőt óránként, a kötések kézzől-kézre továbbadása által létrejött áremelések által, mert képtelenek magukat árval ellátni ezek miatt a visszaélések miatt normális piaci áron. A tiszteséges kereskedő készletének kiürítése mellett állandóan az a veszély fenyegeti, hogy a mesterséges árfelhajtások folytán realizált bevételéből áruaktára felét sem képes visszaszerezni. De ezeknek az árszökötéseknek az is egyik következménye, hogy

a megvett árut egyszerűen nem szállítja a magasabb új árakat követelő eladó

és így országszerte bizonytalanná és hiányossá válik az ellátás olyan cikkekben is, amelyek egyébként kielégítő mennyiségben vannak az országban. Kereskedő egyesületek kérték több helyiütt ezért azt, hogy a helyi ellenőrző bizottságokban, főleg a kikötő városokban, kereskedőket nevezzenek ki, akik hozzáértéssel tudnák a visszaéléseket leleplezni. Ami különösen a gyarmatárakat illeti, jelentékeny mennyiségek érkeztek és vannak uton Olaszország felől úgy,

hogy ezeknél az áremelkedések letörése minden nehézség nélkül megtörténhetik. Bujoiu miniszter Ottescu belügyminiszterrel és Missir vezér-titkárral, a központi spekulatív bizottság elnökével tegnap bizalmas értekezletet tartott, amelyen az áruellátás biztosításáról és országos elosztásáról, egyben pedig elsősorban

a nagy behozatali és elosztó helyek legszigorúbb ellenőrzéséről tanácskoztak.

A kereskedelmi és ipari szervezetekhez leirat meg a Front részéről kiküldött bizottság útján, amelyben ezeket felkéri, hogy javaslatukat terjesszék elő a panaszok és megoldások tárgyában.

A növényi olajok — közszükségleti cikkek

Kibővítették az árelőellenőrzés alá eső cikkek listáját

Már hosszabb idő óta napirenden van a nemzetgazdasági minisztérium kebelében az a kérdés, hogy az eddigi 39 közszükségleti cikk mellé újabb árukat is közszükségleti cikkekbe avassanak és ezáltal úgy a készleteket, mint az árakat ellenőrzés alá vegyék. Miután Romániában az étkezési olajok elsőrendű háztartási szükségletet képeznek és egyes olajmagvakban igen nagy kivitel mutatkozott, a kiterjesztés elsősorban ezekre történt meg.

A nemzetgazdasági miniszter rendeletet adott ki, amely szerint közszükségleti cikk a napraforgó, len, kender és ricinus mag, továbbá a len, repce, kender, ricinus, napraforgó olajok úgy nyers, mint finomított és kondenzált formában.

Ennek a miniszteri rendeletnek az alapján Missir államtitkár úgy intézkedett, hogy mindazok, akik a fenti cikkek nagyban eladásával foglalkoznak, 3 napon belül kötelesek az árel-

— A ki nem adott szabadságok elvülése. munkakamarák szövetségének tanácsa most tartásában elhatározta, hogy hiteles értelmezési tervényt kér az 1929. óta fennálló munkaszervező törvény 50. szakaszához. A törvény a három évtől nem érvényesített alkalmazotti igényekre rendelkezik, hogy ezek elvültek és később követelhetők. A munkakamarák és egyes bírósági döntések úgy értelmezik a törvényt, hogy ez az elvülés csak az alkalmazottak fizetési igényeire vonatkozik és nem érinti a szabadságidőt ki nem használt munkakamara kártérítés címén illetéket, ami csak összegszerűleg van meghatározva az elmaradt szabadságidőre járó fizetés szeresében. Az ellentétes gyakorlattal szembe munkakamarák szövetségének a tanácsa olyan értelmezést kér, amely az ő álláspontját igazat védje meg.

(=) Élénk a kereslet a bányai gabonapiacra és így az üzleti forgalom is megnövekedett. A piaci árak a következők: Búza 450, ótengeri 400, új geri morzsolt 320, korpa 320, új zab 430, muharr 450, tökmag új árú 900—950, káposzta repce 1. tavaszi árpa 450 lei százkilónként. Lóheremag 335 lei és lucernamag 54—55 lei kilónként.

ellenőrzési törvény 7. és 8. szakaszainak eleget tenni és pedig táviratilag beküldeni a nemzetgazdasági minisztérium spekulatív osztályának jelentésüket a készletéről és ezek beszerzési köréről, egyben pedig azok, akik eddig is foglalkoztak ezen cikkek nagyban eladásával, köztük a nagykereskedői minőségük elismerését kérik a minisztériumtól, akik pedig a jövőben kívánják ezeket a most már közszükségleti cikkeknek a nagyban eladásával foglalkozni, kötelesek az üzlet megkezdése előtt engedélyt kérni a minisztériumtól. Minden 10 napon készlet- és jelentést tartoznak küldeni a minisztérium az eladott és a beszerzett árukról. A készlet jelentésnél nemcsak az üzletben, hanem bár rakárakban és lerakatokban fekvő árukat is kell jelenteni.

A gyárak ugyancsak 3 napon belül kötelesek bejelenteni olajkészleteiket, amelyek forgalomhozásra rendelkezésre állanak.

lálkoztak. Egy este, csúnya ködös idő volt, Iván otthon ült és olvasgatott.

● Kopogtattak az ajtón.

— Bocsásson meg — lépett be mosolyogva, öntudatos magatartással Miroiasa és otthonos fellépése elfelejtette, hogy most beszélnek egymással először. — Teát akartam főzni. Képzeld el, kinyitom a dobozt, hát semmi sincs benne. Meg kérem, kölcsönözzön egy kis teát.

Ivának véletlenül volt egy doboz teája a bőröndjében.

— Nagyon frissen, akár az egész dobozt, de miért beszél franciául velem?

— Maga ismer?

— Maritain eldicsekedett magával. Ő igazán megbecsülte lakót.

Miroiasa arca megtelt fürkésző kíváncsisággal. Nem tudni, mi okból, jól meg akarta nézni magának.

— Nekem is beszélt magáról. Megmondta a nevét és én már tisztában voltam, hova tegyem... De nem akartam háborgatni. Vártam a véletlenre. Tudtam, — folytatta kis nyomtattal és végigsimította finom, éles szemöldökét, — nekünk össze kell ismerkednünk. De nehogy azt higgye, hogy siettettem a véletlen. A teára valóban szükségem van. Meg is vagyok hülve.

— Parancsoljon. — Iván felnyitotta a dobozt és átnyújtotta.

— Csak egy késhegynyi, ha megengedi.

— Vigye az egészet! Szívességet tesz vele.

Még a nagynéném csomagolta be odahaza. Rummal azonban nem szolgálhatok.

— Óh, van nekem.

— Tegnap az egészet elfogyasztottam.

— Rumot iszik?

— Nem, csak a fogam fájt. Rummal próbáltam elszívastani.

— Tehát...

— Nagyon szépen köszönöm. Viszonzhatom valamivel? Adják be magának is egy csészével? Olyan csatagos, csúnya idő van odakünn. Bizonyára magának is jól fog esni.

Miroiasa az ajtó küszöbén állott. A lán fénye már nem ért el addig, arca félhomályt maradt, de amit a világosság megmutatott, a kacacs áll, a határozott, uralomra vágyó nő nyomását keltette fel benne.

— Ha nem zavarom tehát, gondoskodni fogok magáról is.

— Nagyon fogok örülni — mondotta Iván vidám arckifejezéssel.

Miroiasa eltávozott, hogy megfőzze a teát Fasaruk szándélt hordott, a kopogása hallzott a téglapadlózatán. Amikor az ímént bejött, Iván észre sem vette, most azonban is hallja, amint betette maga után a folyosó ajtaját.

Az a körülmény, hogy megismerkedett hiteles társnőjével, tulajdonképpen nem váltott ki lelőlé semmit. Valakinek szüksége van teára, ha bejön hozzá — ez csak természetes. Érdek fejtő nő, bizonyára intelligens. Bizonyára szegény is. Dikőleány lehet. Idősebb nála, ezt megállapította.

Öt perc múlva ismét kopogtatott Miroiasa. — Nézze, gondoltam egyet... ezzel a farsággal maga nálam is elkészítheti és meihatja a teáját.

Iván most észrevette a hangját is. Kemény érdes hang volt. Ez nem annak a nőnek a hangja, aki könnyű, „kalandos” ígér ez csak egy pohár teát fog átnyújtani, csak azért, mert senki sem akar a lekötözöttje lenni.

A szoba, amelybe belépett, túl volt zsúfolva ült-kopott bútorokkal s körülötte mindenféle lim-lommel, melyet felgyűjtöttek az évek s alájában véve még szegényesebben díszelgett, mint az övé. De a nő izlés már is itt-ott munkálkodott. A szobában olesó hazai szöttek, a kereten sáros takaró, kecskeszorból. A falon fűszegzeve, gazdag színekben pompázó pirosi szőnyeg, a másik falon Antonov: a Bilincseve: Macedónia allegóriájának színyomata, egy félfelvakult tükör felett.

RÓZSASZÜRET

IRTA: LIGETI ERNŐ

14

Végre elaludt. Jókora reggel ébredt. Elköltötte az éjjeli szekrényen talált reggelit, amit Maritainé lábujjhegyen készített be neki, rágyújtott egy Laurent-cigaretára, felöltözött és lógott egész nap a városban. „Túristáskodott”.

Ez történt a másik, rákövetkező napon is. Este Maritain sugárzó arccal fogadta:

— Végre kiadhattam a lakást.

— Hogy történt, Maritain úr, a nagy szerencse?

— Lakómat visszahelyezték állásába, de egy kisebb városba, St. Gallenbe. Kifizetett két hónapot, a harmadikat elengedtem neki.

— Most már jól nézze meg, kinek adja ki a szobáját.

— Már van is lakóm, azt hiszem, nem csalódom benne. Csöndes nőnek látszik, különben Önnek valószínűleg honfitársa.

— Honfitársam?

— Igen, itt van a neve. — Cédulát kotorászott ki a mellénye felső zsebéből. Miroiasa Todorovna.

— Úgy? — válaszolt Iván közömbösen.

— Ismeri?

— Sohasem hallottam a nevét.

— Pedig azt hittem, hogy ismeri — felelte Maritain némi csalódással. — A házbért mindenestre négy hétre kifizette.

Iván nem vágyott a találkozásra, de meg kellett ismernie.

Az új lakó szobáját Ivánétól hosszú folyosó választotta el, amelynek egyik oldalát használaton kívül helyezett szekrény, pókhálós deszkakaládák töltötték ki, másik oldalán pedig könnyen megnyúló kis ajtó, ahonnan közvetlenül a kertbe lehetett nézni. Még eddig egyszer sem ta-

Hogyan zajlott le 1923-ban a Bürgerbräuban a történelmi nevezetességű gyűlés

Berlinből írják: 1923 november 9-én — tehát tizenhat esztendővel ezelőtt — nyomult be Hitler Adolf, az akkor még alig néhány száz fővel rendelkező nemzeti szocialista mozgalom vezére, a müncheni Bürgerbräu sörcsarnokba, ahol éppen Kahr, akkori főállambiztos beszélt a csarnokot megtöltő hallgatóságához.

Hitler két állig felfegyverzett nemzeti szocialista kíséretében felugrott a dobogóra, magasra emelte revolverét és a következőket mondotta:

— A bajor kormány feloszlott és kikiáltjuk a nemzeti diktatúrát, elrendelem a Kinilling bajor miniszterelnök és Schweyr belügyminiszter letartóztatását!

A teremben az első pillanatok dermedt csendje után pokoli kiáltozás kezdődött, mire Hitler egy revolverlövessel csendet teremtett. A gyülekezett erre a közben benyomult nemzetiszocialisták kezdeményezésére a „Deutschland” című dal éneklésébe kezdett.

HITLER MEGALAKITJA A NEMZETI SZOCIALISTA KORMÁNYT

— Elrendelem — folytatta Hitler, — hogy a bajor kormány Kahr kormányzóból és a diktatóri teljhatalommal felruházott Pöhner miniszterelnökből alakuljon meg. Az ideiglenes nemzeti kormány vezetését én veszem át, míg a német nemzeti hadsereg irányítását Ludendorff tábornok kezébe teszem le!

— Az ideiglenes német nemzeti kormány feladata, hogy a berlini bűnös Fäbel ellen vonuljon.

A következő pillanatban a Hitler-csoport egy törzstiszte állott fel és a következőket kiáltotta a tömeg felé:

— Ma kezdődik a nemzeti forradalom, amely kizárólag a berlini zsidó uralom ellen tör. Éljen az új Hitler—Ludendorff—Pöhner rezsim.

Ezalatt a teremből kivonult Kahr főállambiztos egy szomszédos helyiségben tanácskozott.

Az események drámai gyorsasággal száguldoztak tovább.

Stresemann kancellár Berlinben minisztertanácsot hívott össze és telefonutasítást adott a bajor helyőrségnek, és rendőrségnek Hitlerék leverésére.

Közben azonban már Hitler és Ludendorff a

rendelkezéseikre álló felfegyverzett csapatokkal a katonai parancsnokság épületébe vonult, amelyet barrikádokkal zártak el és géppuskákkal és kézigránátokkal szálltak szembe a Reichswehr csapataival.

HITLER LETARTÓZTATJAK — 1923 NOVEMBER 11-ÉN

A Reichswehr feladata von Kreschenstein tábornokkal az élen az volt: rohammal bevenni a katonai parancsnokság épületét, Hitlert és Ludendorffot letartóztatni.

A főparancsnokság épülete körül és München uccáin

megkezdődött az elkeseredett harc a nemzeti szocialisták és a Reichswehr csapatai között.

Egyre jobban előtérbe nyomult Lossow tábornok szerepe, aki kijelentette, hogy a jobboldali diktatúrának első kötelessége, hogy újjáteremtse a német hadsereget és háborút üzenjen Franciaországnak.

Másnap, november 10-én Berlin már olyan híreket kap Münchenből, hogy Kahr főállambiztos és Lossow tábornok hátat fordított Ludendorffnak és Hitlernek, a birodalmi védőőrség laktanyájába menekültek, ahonnan egyik szikratáviratot küldik a másik után a birodalmi kormányhoz, hogy kezdje meg a harcot München ellen.

Hitler és körülbelül hatszázfőnyi csapata azonban szembeszállt minden tulerével.

— Vagy Németország leghatalmasabb embere leszek, vagy meghalok! — mondotta Hitler, miközben a géppuskák ropogtak München uccáin.

Stresemann birodalmi kancellár értesítette a külföldi hatalmak berlini képviselőit a bajorországi eseményekről. Kijelentette, hogy Seeckt főparancsnok minden eszközzel fenntartja a rendet Németországban.

Ugyanekkor Ausztria minden intézkedést megtett határai védelmére. Berlinben az izgalom a tetőfokra hágott. A reggeli lapok már nem jelentek meg, mert a nyomdászok sztrájkba léptek. Egyes hírek szerint Hitler elhagyta Münchent, tartózkodási helye ismeretlen, Ludendorffot — pedig miután becsületszavát adta, hogy a nemzeti szocialista mozgalomban többé nem vesz részt, — szabadon bocsátották.

November 11-én este a kormánycsapatok csaknem teljesen végrehajtották a nemzetiszocialisták lefegyverzését. Ugyanekkor

Hitler Adolfot, a nemzetiszocialisták elmenekült vezérét a Münchentől délre fekvő Straßfeldben letartóztatták.

Ludendorff pedig elhatározta, hogy önként válogálati fogságba megy...

Ezzel körülbelül le is zárult a német nemzeti szocialista mozgalom szempontjából történelmi jelentőségű „müncheni puccs” és a Bürgerbräu-i gyűléstörténete is hosszú időre elsimultak.

Ennek a nevezetes napnak az emlékére a következő napra a müncheni Bürgerbräu-Kellerben „régí gárda”, hogy meghaligassa a vezér beszédét és ezen a napon történt az emlékeztető bombázás rénylet.

Rádió

PÉNTEK, NOVEMBER 17.

Bucuresti. Rádió Románia és Rádió Bucuresti.

Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Hanglemek. 13: Időjelzés, rádióműsor, sport és egyéb közlemény. 13.10: Déli hangverseny. 14: Hírek. 14.20: Hangverseny folytatása. 15: Látványosságok, verset és kulturális hírek, közlemények. 16: Románia. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19: Technikai tanácsadó. 19.17: Orgonahangverseny. 19.40: Hírek magyar nyelven. Rádió Románia Rádió Bucuresti. 19.50: Iorga tanár előadása. 20.10: Angol dalok. 20.40: Opera előadás. (men. 21.30: Hírek. 22.30: Hírek, sporteredmény. 23.20: Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45: Hírek. Hanglemek. 11: Értend. 11: Torna. Hírek. 11.20: Előadás. 11: Felolvasás. 13.10: Balalajka zene. 13.40: Hírek. 14.30: A Rádió Szalonzenekara. 15.30: Hírek. 17.15: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18: Előadás. 18.45: Cigányzene. 19.45: Felolvasás. 20.15: Hírek. 20.30: Az Operaház előadásának levetítése. „Az álarcos bál”. Dalmü három felvonásban, öt képpben. 21.35: Külügyi negyedóra. 22: Hírek, időjárásjelentés. 23.45: Cigányzene. Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 19.15: Gyorsirótanfolyam. 19.55: Emlék zongorázik. 20.30: Vanyó Tihar dr. előadása. 21: Hírek. 21.20: Rendőrszék. 22.40: Időjárásjelentés.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek fűrdő s gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közzelhető, minden más rovathoz szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés 1 szb. Az apróhirdetéseket díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Popovici trafik. Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik. Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik. Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Flauder-trafik. Piata I. hovári IV. kerület: March-trafik. Piata Küttl. — Nógrády-trafik. (Corso mellett). — Schmidt-trafik. Piata Dragalina 6. Telefon 45—06. — Vittek-trafik. Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik. Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45—13.

Alkalmazás

A „DERÜ”

országos viclap részére

helyi képviselőket

keresünk Temesvárot, Aradon, Kolozsváron, Váradon és Bucurestiben. Nők is pályázhatnak. Biztos megélhetést garantálunk.

Érdeklődők forduljanak a „DERÜ” kiadóhivatalához: Satu-Mare, Str. Petru Cercel 2/a.

Lakás

Butorozott, kétágyas uccai szoba egy, vagy két személynek azonnal kiadó, esetleg konyha használattal. IV. Str. Mircea Voda 11. szám. I. em. 8. 1449

Rendes lakónak II. emeleten 3 szobás tiszta fűrdővel lakás, fűrdő és mellékhelyek nélkül 1400 leuért azonnalra kiadó. IV. Piata Küttl 1471

Különjete

Nőtlen úriembert keresek birtokom vezetésére, más vállalkozáshoz készpénzzel hozzájárulok, miután én is munkaszerető független nő vagyok Felvilágosítást ad: Bizony, információs iroda Timisoara, IV. Vacarescu 11 szám. 1461

Aras-vele

Belga óriás nyulat keresek megvételre. Cimeket a kiadóba kérek. 1902

Ház rögtön megvételre 800.000—1.800.000 leuig. Cim a kiadóban. 1468

Eladó Timisoara mellett 10 és 20 hold kertiföld. Érdeklődni a háztulajdonosnál, III. Str. Virgil Onitiu 3. 1466

Szép akar lenni?

Használjon K U L K A-féle liliom-tejkrémet, liliom-tejszappant és liliompuvert, három színben. Kaputató kizárólag a

Városi gyógyszerárban

a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületben I. Piata I. C. Brătianu.

Hirdessen

a Déli Hírlap-ban

